ԺԵ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3840 — ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 21/2 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1898 — 18 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԱԽԸՐ 1316 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

درعليه غلطه ده (آره ولك) غزته سی اداره خانه سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE.

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	Տարեկան	140 Ղ.րշ
» » »	Վեցամսեայ	70 »
» » »	Եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	Տարեկան	40 Ֆրք
» »	Վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի պուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի պուլը 100 դրուշի հաշուով։
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի։
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԴՈՒԶԱՐԴԷՆ ԱՌԱՋ

Աշունը կ'անցնի, առանց իր եղանակին յատուկ վայելքներէն բան մը նուիրելու մեզի։ Այս տարի չունեցանք այն անուշ արեւով ողողուն գեղեցիկ միջօրէները, որոնք անհունապէս հրապուրիչ կ'ընեն պտոյտները խարտեաշ ծառերու երկայնքը, հանդարտ, խաղաղ հանգամանք մը տալով մեր կեանքին, որ տաքէն կը տկարանայ, ցուրտէն կը յոգնի, և պէտք ունի այդ քաղցր անդորրութեան, պահ մը կազդուրուելու համար։

Կիզիչ տաքերուն, սաստկաշունչ հովերուն կը յաջորդէ յանկարծ ձմեռը, ցուրտ, խոնաւ, մառախլապատ, և Բերան յանկարծ բազմութեամբ կը լեցուի։ Ամէն քայլափոխի կը հանդիպիս հօս գիւղէն դարձող տիկիններու և օրիորդներու, որոնք Նորաձեւութեան խանութները կը պատին տենդոտ զբաղմութեամբ մը, ինչպէս թիթեռնիկները ծաղկէ ծաղիկ։ Զմայլանքի կամ դժգոհութեան մրմունջներ ամէն շրթունքներու վրայ. ոմանք գոհ են այս տարուան գլխարկներէն, ուրիշներ կը գանգատին բէլըրիններուն երկարութենէն։ Ի զո՜ւր Նորաձեւութիւնը կը կրկնապատկէ, կը բազմապատկէ, հազար կտոր կ'ըլլայ գոհացում տալու համար նիհարներուն, գէրերուն, միջահասակներուն և բարձրահասակներուն. տրտունջները երբեք չեն դադրիր, յուսահատ տրտունջներ, երբ չեն գտներ, եղանակին Նորութեանց մէջ, իրենց կազմին պատշաճ ձեւ մը, և կը ստիպուին անցեալ տարուան արդուզարդը կրկնելու։

Բնաւ չեմ զարմանար աս իրարանցումին. հակառակը տարօրինակ պիտի գտնէի, որովհետեւ անզգայութեան մը ապացոյցը պիտի ըլլար, և կիները անզգայ չեն։ Կին մը որ կ'ապրի, զբաղումի մը պէտք ունի, և զբաղում փնտռողները կ'ապացուցանեն թէ աշխոյժ ունին, ճաշակ ունին, սիրտ ունին, միտք, տաղանդ և հանճար ունին. կամ ասոնց հակառակը։

Զիս զարմացնող բանն է ճաշակի միօրինակութիւնը մեր իգական սեռին մէջ։ Կը զմայլիմ և նոյն իսկ կը հպարտանամ, տեսնելով հայ կին մը, որ կատարելապէս յաջողած է իր արդուզարդին մէջ, և մինչեւ անգամ չեմ անցներ քննել թէ ինչ միջոցներով կրցած է այդ յաջողութիւնը ձեռք բերել։ Ինքզինքը կատարելագործելու գաղափարը դարավերջիկ գաղափար մը նկատուած է, թէ՛ բարոյապէս և թէ՛ ֆիզիքապէս. և ամէն մարդ իր կրցածը կ'ընէ։ Միայն չեմ հասկնար թէ ինչո՞ւ ամէնքը ֆիզիգական յաղթանակներու ետեւէ կը վազեն. արդեօք աւելի դժուա՞ր են բարոյական յաղթանակները, կամ թէ մեր կիները նուա՞զ յարմարութիւն ունին անոնց։ Գեղեցիկ ըլլալը եւրոպական չէ բոլորովին, ոչ ալ նոր։ Հին Ելլադայի և Հռովմայի կիները մեզմէ աղէկ հասկցած էին գեղեցիկ ըլլալու իմաստը։ Անոնց մէջ, երեւելի կիները իրենց դէմքին, զգեստներուն, շարժումներուն հետ կը խնամէին նաև իրենց կրթութիւնը, խօսակցութիւնը, վարմունքը։

Անոնք գեղեցկութեան հետ միտքի զարգացում և նոյն իսկ տաղանդներ ունէին, ինչպէս ունին հիմա Եւրոպայի մեծ կիները։ Անոնք նշանաւոր էին առաքինութեամբ, բարեգործութեամբ, պերճախօսութեամբ, դրագիտութեամբ, գեղարուեստներով, սրամտութեամբ, ինչպէս Եւրոպայի մէջ արդի կիները։ Խորունկ հմտութիւններու, մեծ առաքինութիւններու, բարձր տաղանդներու, հնաշխարհիկ մեծագործութիւններու ակնարկութիւն չեմ ըներ, որովհետեւ մեր ստացած դաստիարակութիւնը չի կրնար արտադրել զանոնք։ Սալոնի կնոջ վրայ է խօսքս, որուն բոլոր արժանիքը հագուիլ շքուիլը չէ միայն։ Անիկա կարգ մը անհրաժեշտ պարտականութիւններ ունի ընկերութեան մէջ։ Ինչպէս Օբէռային առաջին ներկայացումներուն փայլիլը կենցաղագիտական հարկ մըն է, նոյնպէս հարկ մըն է նաև բարեգործական ձեռնարկութեանց մասնակցիլը կամ զանոնք կազմակերպելը։ Դարավերջիկ կինը, Եւրոպայի կամ Ամերիկայի մէջ, ինչպէս պերճանքի, նոյնպէս բարեգործութեան դափնիին համար կը մրցի։ Իսկ մեր Հայուհիները, որ այնքան յաջողութեամբ կը հետեւին անոնց պճնասիրութեան շաւղին, ինչո՞ւ ետ կը մնան բարոյական յաղթանակներու ճամբուն մէջ։

Արդեօք ասպարէզնե՞րը կը պակսին, կամ մեծ սիրտերը գրաւելու արժանի գործեր չի՞ կան մեր մէջ։

Ի՞նչ աւելի գեղեցիկ գործ քան սփոփանքը այն կարօտութեանց զորս վաղահաս ձմեռը կը բերէ մեզի։ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը հարիւրաւոր խեղճերու բեռը վրան առած՝ իր Յայտարարութեան պատասխանին կը սպասէ անհամբեր։

Բերայի Աղքատախնամը ամէն նիւթական միջոցէ զուրկ՝ իր հիւանդներուն համար ճար մը կը փնտռէ։

Սամաթիոյ Թաղ. Խորհուրդը իր վարժարանը չփակելու համար հանրային գթասիրութեան դիմելու ստիպուած է։

Ոչ կարողութիւնը, ոչ ժամանակը, ոչ ալ միջոցները կը պակսին մեր տիկիններուն այս տեսակ ազնիւ ձեռնարկներ յաջողութեամբ պսակելու համար։ Արդէն ապացոյցը տուած են թէ ինչ որ ընեն աղէկ կ'ընեն. վկայ են իրենց հաստատած կրթական ընկերութիւնները, որոնց միջոցաւ սերունդներ դաստիարակուեցան երկար տարիներ։ Ես գիտեմ թէ ինչ է զիրենք հանրային գործերէ հեռացնող պատճառը. փոքրիկ վեհերոտութիւն մը՝ իրենց շուրջը նախանձ, հակառակութիւն, չարախօսութիւն յարուցանելէ, որ անտեղի չէ անտարակոյս։ Բայց այնքան մեծ է այդ անհաճոյ միջադէպներուն փոխարէն յառաջ գալիք բարիքը, որ կ'արժէ յանձնառու ըլլալ չնչին զոհողութիւններու՝ սփոփելու համար շատ մը ցաւեր, որոնց հակահարուածը մեր սրտին մէջ կը զգանք ամէն օր։

ՍԻՊԻԼ

ՈՒՂԵՒՈՐԻ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐ

ԼՃԷՆ ԴԷՊԻ ԵՂԳԻԿ

Հայնէէն քանի մը ժամ հեռաւորութեամբ դէպ ի արեւմուտք՝ մեր ետին կը մնան Փիրան և Աքիլ աւանները, որոնց վերջինին մէջ հնութեանց բազմաթիւ աւերակներ կ'երեւան դեռ, մանաւանդ միակտուր սպառած քարերէ փորուած, գմբեթի մեծութեամբ ու բրգաձեւ կարգ մը դամբարաններ։ Հապա Բարձրահայեաց վա՞նքը, տեսնելու արժանի էր։ Իր բնական անհամեմատ դիրքին պատճառաւ, առանց երկբայելու, կարելի է ըսել թէ՝ ամենահայեաց վանքը՝ մենաստաններու հովան լուսնեակն է, որ կը ճլվլայ և կը պլպլայ անսահման հորիզոնին վրայէն. հոն, ուր հսկայ լեռնագօտին հաւասար եռանկիւն մը կը կազմէ սարերէն ու ծով դուրաններէն, այն բարձրաբերձ կատարին վրայ կը հանգչի վանքը, իր ներքեւ ունենալով 3000-3500 ոտք բարձրութեամբ սպառածուռ արածայր լեռը, և վերեւը երկնքի կապուտակը։ Անտի ահա, կը պարզուի անհուն և հիանալի տեսարան մը՝ անսպառ մեծութեամբ լայնածաւալ դաշտերու, որոնց երեսին վրայ մեծկակ լեռները կ'երեւան փոքրիկ և անհշմարելի բլուրներու նման։ Տեսարան մը որ հարաւ ու արեւմուտքը իրար կը միացնէ, որ կը պարզուի և կը տարածուի՝ մէկ կողմէ՝ Շամթի անապատով, մինչեւ Բաբելոն ու Պարսից ծոց. միւս կողմէ, Միջերկրական ու մինչեւ Լիբանան։ Հոն անհման են արշալոյսն ու արեւածագը, և սրտապարար՝ բոսորային և աղուոր վերջալոյսը։

Հայնէէն մեկնելէ առաջ, կ'այցելենք իր Թուխմանուկը, որ աւանին արեւելակողմը, կրօնական ժողովրդեան ուխտատեղին է։ Աղբիւր մը, ծառերու պուրակներով ու պզտիկ խաչքարերով։ Այս է անոր Թուխմանուկը, և այսպէս են Թուխմանուկները։ Ի տես յիշատակելի վայրերուն, մեր սիրտերը կը զեղուն հոգեյոյզ զգացումներով, կրօնական ջերմեռանդութեամբ որ կարծես մթերուած կան այդ խորհրդաւոր ծառերու թուփ ու տերեւին հովանեաց ներքեւ, կամ ականակիտ աղբերականց ծի՛լ ծի՛լ առուակներուն քովը։ Ինչո՞ւ կը քամուի հոն արցունքը անկարին, ցաւագարին, խոստիկին և ուխտաւորին։ «Հաւատք քո կեցուցին զքեզ». այդ հաւատքը լեցուն ու թաթխուն է ռամիկին քով։ Կը լուացուին ջրովը, կը համբուրեն քարերը, թփերը, իրենց լաթերէն կտորներ կը կախեն ճիւղերուն, ու շատերը ուրախ և առողջ ետ կը դառնան։

Կէսօր էր, Թողինք Թուխմանուկը և հաւատաւոր կնիկները և ցանուցիր թփերով եզերուած սարաւանդներու նեղլիկ ճամբայով սկսեցինք յառաջանալ դէպ Արեւելք,—դէպ Լճէ աւանը, որ թէեւ չորս ժամ հեռու, այլ կը ցուցնէ իր պարտէզներն, այգիները և սպիտակ արտերը։ Երեք ու կէս ժամէն կը հասնինք Լճէի սորոտը։ Հարթ արօտատեղիի մը վրայ, կարաւանը իր բեռները կը թափէ։ Վերջալոյսը մօտիկ է, և տաքութիւնը նուազած։ Չե՛մ կրնար այցելել աւանը, որ կէս ժամ հեռի կը մնայ մեզմէ։ Մեր արօտատեղիին մօտ այգեստանի քանի մը խրճիթներ կային, որոնց մէջ կը բնակէին աղքատ հայ ընտանիքներ։ Միայնակ կ'երթամ և աչք կու տամ այգիներուն ու խրճիթներուն։ Ինչ որ հետաքրքրեց զիս և յիշատակութեան արժանի է՝ հայ կնոջ եւ աղջկանց անխոնջ աշխատասիրութիւնն է, անդադրում աշխատասիրութի՛ւն. և զաւ իրենց փառքն է։ Եթէ կինը ժրաջան չըլնի՝ տղայ-մարդը տունը չի կրնար շինել։ Եթէ այս կիներու օրհնեալ ճախարակը չդառնայ, ճուլհակին մաքուքը գործ չի տեսներ։ Գիշեր ու ցերեկ կ'աշխատին բամբակին ու գզելուն, կտաւին ու ճախարակին հետ, յոգնիլ չեն գիտեր, վասն զի գիտեն թէ առանց անոր, ապրուստ չկայ։ Այս կողմեր, աշխատասիրութիւնը բնատուր է կարծես՝ ա՛յնքան պարկեշտ այս կնիկներուն. միայն ճախարակը չէ, լեռներ ու ձորեր կը չափեն, և կանացի փափուկ շալակին վրայ՝ վառելիքի փայտեր բեռցած, իրենց թոնիրները տաք կը պահեն։ Որքա՜ն ալ մաքրասէր են։ Վրադլուխնին մաքուր, վերք վէրքերնին աւելուկ, չիտակուկ, ու թէպէտ դժուարաւ կը հայթայթեն իրենց ոգեպահիկը, ողորմած ալ են։ Չեն խնայեր պատառ մը հաց աղքատին որուն ձեռքը կ'երկարի իրենց դրան առջև։ Դժբաղդին օգնելու բարի զգացումը աւանդական է, և այդ առաքինութիւնը խորարմատ։ Այս կողմն՝ աւելի գովելի, աւելի յարգի են Սլիվանի, Տիարպէքիրի, ու մանաւանդ Ուրֆայի ժողովուրդները։ Կարօտին ողորմիլ և օգնել, ի՛նչ քաղցր սպարտականութիւն է, և ի՛նչ ազնիւ ու գովական բարեգործութիւն։ Ո՛ւր էր թէ ամէնքն ալ հետեւէին և ունենային այս առաքինութիւնը։ Ներքին դաշտը, իր անւամբ պէտք է պանծայ այդ մասին։

Ընթերցողները թող ներեն որ կը շեղիմ իմ ճամբայէն. ճամբան ալ արդէն ոլոր մոլոր է։ Ինծի համար՝ իբրեւ գրող՝ պարտքեր են զոր պէտք է հատուցանեմ։ Ներքին դաշտի ընտանեկան կեանքի վրայ շատ գրելիքներ կան, նմուշի արժանի, այլ թողունք ուրիշ պատեհութեան։ Արդէն կարաւանն ալ չի սըթրեր (դադրիր) ահա բեռցաւ ու կը քալէ։ Հետեւեալ օրը, լոյսը բացուելուն կը հասնինք Լճէի աղահանքը, ձորակի մը մէջ, քիչ մը կանգ կ'առնենք ու կը շարունակենք։ Գնացքը սարերու և հովիտներու մէջէն է, և քանի մը ժամու ճամբաները դժուարանցանելի և միահեւ են։ Տեղ տեղ քարերուն կառչելով պէտք է իջնել, նոյնպէս՝ քարերը ճանկելով պէտք է բարձրանալ։ Փառք Աստուծոյ, կէս օրէն յետոյ կը մտնենք Եղգիկ, բուսաւէտ լերանց ծոցը. արահետը քչիկ քչիկ կը լայննայ, տեսարանները կ'ընդարձակին և անուշ հովեր կ'ողջունեն մեզ անուշ լեռնաստանին մէջ։

Մուշ, 7 հոկտ. — ՈՒԽՏԱՒՈՐ

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրուի մեր թղթակիցներէն եւ յօդուածագիրներէն որ իրենց ձեռագիրները թուղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանի աշխատութեանց դիւրութեան համար։

ԲԱՐԻԶԵԱՆ ԱՐՁԱԳԱՆԳ

ԻՎԷԹ ԿԻԼԲԷՐ ՈՒ ՖՐԱՆՍԻՍՔ ՍԱՐՍԷ

Իվէթ Կիլպէրին երգելը չէք լսած, բայց իր անունը լսած էք։ Բարիզի ամենէն ժողովրդական երգչուհին է, Քաֆէ-Քօնսէրի համար, ահագին համբաւի ու մեծկակ հարստութեան տէր. երբ Ռուսիոյ ուզեն զինքը քանի մը երեկոյթի համար, տասնեակ հազար րուպլիով կը սակարկեն. և երբ Ամերիկա երթայ շրջան մը ընելու՝ միլիոնի մօտ տոլարով կը դառնայ. Բարիզի մէջ, իր անուան երեւումը միայն թատերական ծանուցման մը վրայ, բաւական է անհամար բազմութիւն բերելու այն սրահին մէջ ուր կ'երգէ. ծափահարութեան ու ծաղկեփունջի տարափներէ, գովեստի ու հիացման արտայայտութիւններէ յղփացած կին մըն է։ Եւ սակայն ա՛ն ալ ունեցաւ այս օրերս, ամէն արուեստագէտի պէս, իր դառնութեան ու մոլեգնութեան վայրկեանները քննադատութեան մը առթիւ որ շատ կը պզտիկցներ զինքը։ Կը գուշակէք թէ ո՞վ կրնայ համարձակած ըլլալ Իվէթ Կիլպէրի մը վրայ թերութիւններ գտնել և հրապարակել.— Ֆրանսիսք Սարսէն։ Եւ ահա վէճ մըն է փրթած մէջերնին, լրագրական բանակռիւ մը, Ֆիկարոյի մէջ։ Ծերուկ քննադատը, որ հարուածելու և հարուածուելու անհուն փորձառութիւն ու եզական կորով մը ունի, իր փիլիսոփայի պաղարիւնը չկորսնցուց բնաւ այս վէճին մէջ որ պարզապէս գրչի խաղալիք մը, ժամանց մըն էր իրեն համար, մինչ մանկամարդ երգչուհին ինքզինքը արդարացնելու համար անանկ փաստերու դիմեց զոր հասարակ կին մը, սովորական երգչուհի մը չպիտի ըներ։

Սարսէ իր ոչ-թատերական քրոնիկներէն մէկուն մէջ, զոր կը հրատարակէ Ֆիկառօ, քանի մը տողով պատմած էր իր թարմ մէկ տպաւորութիւնը Իվէթ Կիլպէրի վրայ. «Երկու երեք տարի առաջ լսած էի զինքը, վերջին անգամ Շանզ-Էլիզէի ամառնային գաֆէ-գոնսէրներէն մէկուն մէջ, կը գրէ. այն ատենը գոհ չէի մնացած. ինծի այնպէս երեւցաւ որ չափազանց յաւակնոտ ու արուեստակեալ դարձեր է. բայց կը մտածէի որ գուցէ բաց օդը չի յարմարիր իր տաղանդին. ամէն մէկ բառը շեշտելու, քողարկեալ խօսքերը չափազանցելու ճիգեր կ'ընէր, մեծատարած բազմութեան մը առջեւ երգելուն պատճառաւ. յանցանքը իրը չէր, այլ երգած միջավայրինը։ Յաջորդ օրը քանի մը տող գրեցի լրագրի մը մէջ, բարեկիրթ տողեր, հաւատացէ՛ք. եթէ բոլոր միտքիս անցածը բաց ըլլայի, գործը ուրիշ կերպարանք կ'առնէր։ Առով հանդերձ, ըրածս անպատշաճութիւն նկատուեցաւ. Օր. Իվէթ Կիլպէր այնպէս հաստատուն համբաւ մը ունէր, որ մեղմիւ դիտել տուին ինծի թէ չափս կ'անցընէի զայն խախտել փորձելով։» Ու յիշելէ ետքը այդ թուականին իր տուած պատասխանը,—միշտ բարեկիրթ ձեւի մը տակ՝ բայց խայթիչ,— կը պատմէ այս անգամուն կրած տպաւորութիւնը Սքալայի սրահին մէջ ուր գացեր էր բարեկամի մը հետ։ «Պզտիկ թերութիւնները մեծցեր էին. կարծես Իվէթ Կիլպէր մշակած էր զանոնք. այն բազմաթիւ յօդուածներէն մէկուն մէջ, որոնցմով ամէն առտու կը խնկարկեն զինքը, անցեալ օր կը կարդայի թէ օրին մէկը ողբերգութիւն խաղալու փառատենչը ունի եղեր և թէ աշխարհք պիտի զարմացնէ իր նոր մէկ մարմնաւորութեամբը։ Կը սիրեմ հաւատալ թէ կատակ մըն է այս խօսքը։ Սա միայն ստոյգ է որ, այս ժամուս, տխուր ու անտանելի են իր երգերը։ Բառ մը չի կայ ունկնդիրները զուարթացնող։ Լուրջ, լալկան, հանդիսաւոր բան մը դարձեր է։ Կարծես պատգամ կ'արձակէ, նոյն իսկ կեղտոտութեան մէջ, վասն զի կեղտոտ երգեր ալ կը գտնէ աջէն ձախէն։» Այս ոճով կը շարունակէ Սարսէյ իր քննադատութիւնը որուն ամէն մէկ բառը լախտի հարուածի ծանրութիւնն ունին. բայց հասարակ դիտողութիւններ չեն իր ըրածները. արուեստագէտի, մասնագէտի դիտողութիւններ, որոնց կը համոզուիս։ Երկար կ'ըլլայ մէկիկ մէկիկ արտագրելը։

Երկրորդ օրը, Իվէթ Կիլպէր կը պատասխանէ Ֆիկառոյի մէջ. և ի՛նչ կը կարծէք որ ըսէ աղջի տղեն.—«Պ. Սարսէյ երեքշաբթի գիշեր Սքալա եկաւ, իր բարեկամին՝ թատերագէտ Պ. Կրիւնսպէրկի հետ։ Տնօրէնութեան կողմէ հրաւիրուած չէր. իբրեւ քննադատ չէր գար. պարզ հանդիսատես մըն էր որ մուտքի գինը կը վճարէ, և որ՝ երբ գոհ չի մնար՝ առնել քալելու իրաւունքը միայն ունի։ Բայց Պ. Սարսէյ չուզեց կորսնցնել իր օթեակին գինը, 30 ֆրանք, և կը փորձէ շահիլ զայն, նոյն իսկ աւելին, իր բարեկամ ընթերցողներուն պատմելով, ինչպէս սովոր է ընել, իր կեանքին մանր մունր արկածները...»։

Եթէ մեր մէջ դերասանուհի մը եղէ ասանկ բան մը ըսէ, բաւական բառ չենք գտներ զինքը որակելու համար։ Իվէթ Կիլպէր՝ երսուն ֆրանքի ճղճիմ հաշիւը Սարսէի երեսին տալը բաւական չսեպելով, աւելի զօրաւոր փաստ մը կը կարծէ գտնել, ըսելով թէ Պ. Կրինսպէրկ, որ կ'ընկերանար անոր, զինքը Ռուսիա տանիլ առաջարկած էր և իր մերժումին վրայ, թելադրած էր Սարսէին՝ անոր վրայ յարձակիլ։ Խմբագրութիւնը, իր կողմէ, կ'աւելցնէ սակայն թէ այս նամակը հրատարակելէ առաջ՝ Պ. Կրօնսպէրկի ներկայացուցած էր, որուն անունը անիրաւաբար կը խառնուի այս վէճին մէջ և որ իրաւունք ունէր անոր հրատարակութիւնը արգիլելու։ Թատերագէտը չէ ընդդիմացեր, միայն յայտարարեր է թէ ինք ո և է առաջարկութիւն չէր ըրած Իվէթ Կիլպէրին։

Սարսէ չէր կրնար լռութիւն պահել։ Իր երկրորդ յօդուածը՝ առջինէն աւելի կծու ու սրամիտ՝ սապէս կը սկսի.— «Օր. Իվէթ Կիլպէր շատ զարմացած կ'երեւայ որ անցեալ երիկուն երեսուն ֆրանք վճարած ըլլամ՝ զինքը լսելու համար։ Զինքը լսելէս ետքը, կը հասկնամ իր զարմանքին պատճառը։ Անկերեւ է որ ստակս պարապը գնաց։ Բայց ինքը կրնայ հանգիստ մնալ. երկրորդ անգամ չեմ խաբուիր։ Անգամ մը միայն խելքիս փչեց վճարելով թատրոն երթալ, եւ այնչափ դժգոհ մնացի որ չպիտի վերսկսիմ։ Մինակ, կը վախնամ Օր. Իվէթ Կիլպէրի համար, որ չըլլայ թէ հանդիսականներուն մէջ ուրիշ շատեր գտնուին որոնք՝ յուսախաբ՝ ինծի պէս միտքերնին դնեն ա՛լ ոտք չկոխել հոն։ Բայց, կիսովին կը մեղքնամ դրամս. իրաւ է որ Օր. Իվէթ Կիլպէրի երգերը տխրանուագ են ու անտանելի ծեքծեքումներով երգուած, սակայն իր նամակները զուարթութիւն կը պատճառեն։ Երանի՜ թէ իր երգերն ալ նամակներուն պէս ծիծաղաշարժ ըլլային»։ Ու այս ոճով կը շարունակէ հեգնել, քննադատել՝ Բարիզցիներուն սիրական երգչուհին։

Իր յօդուածէն անմիջապէս ետքը հրատարակուած է Իվէթ Կիլպէրի նոր մէկ նամակը, որ Ռօսլէրվալ և Ընկ. թատերական գործակալութեան քանի մը հեռագիրները ու նամակներու հատուածները կը հաղորդէ, ապացուցանելու համար թէ Պ. Կրինսպէրկն էր զինքը Ռուսիա տանիլ ուզողը։ Ասոնց կը հետեւի նոյն ընկերութեան մէկ պաշտօնական նամակը, որ ճիշդ հակառակը կ'ըսէ. Գործակալութիւնը բացորոշ կերպով կը յայտարարէ թէ անուան շփոթութիւն կայ և թէ Օր. Իվէթ Կիլպէրը հրաւիրողն է Պ. Ալէքսանդրով։

Կ'երեւակայէ՞ք գոռոզ երգչուհիին բարկութիւնը։ Վերջին փորձ մը ընելով ինքզինքը արդարացնելու համար, երրորդ նամակ մըն ալ ուղղած է Ֆիկառոյին, ուր պատ ի պատ բացատրութիւններով կը ճգնի հաստատել թէ Պ. Կրունսպէրկ ընկերակիցն է Պ. Ալէքսանդրովին, մինչ անդին՝ Սարսէ՝ նոր խնդիրներ մտքը փաթթած, կը շարունակէ իր առօրեայ քրոնիկները, առանց այլեւս զբաղելու Իվէթ Կիլպէրով որուն այնքան ցնցող հարուած մը տուած էր երկու պզտիկ յօդուածով։

Ֆիկառօ սա բարեկիրթ տողերով կը փակէ միջադէպը,— վասն զի, հակառակ Ֆաշոտայի խնդրին ու նախարարական տագնապին,—Բարիզի աշխարհիկ դասակարգին համար միջադէպ մը դարձած էր այս վէճը.

«Չուզեցինք մերժել Տիկին Իվէթ Կիլպէրի այս նամակին հրատարակութիւնը։ Մինակ, հարկ տեսանք յապաւել անկէ քանի մը տողեր որոնք կրնային մեր վրայ պատասխանատուութիւն հրաւիրել՝ խնդրին մէջ մասնակցութիւն չունեցող անձերու նկատմամբ։ Եւ հիմակ որ, շատ բնական եղող կալանդրով մը, վերջին խօսքը Տիկին Իվէթ Կիլպէրին տուինք, միջադէպը վերջնապէս փակուած է»։

ԱՆՁԱՏ ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐ

Պարտականութիւնը սեղմ հիւսուածի մը կը նմանի ուրկէ երբ թել մը քաշես՝ կրնայ ըլլալ որ ամբողջը քակուի։

* * *

Մարդ կրնայ շատ բան գրած ըլլալ առանց ամենափոքր հետք մը ձգելու իր հոգւոյն դրոշմէն. եւ այն ատեն, բան մը չգրածի պէս կը համարուի։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՀԱՅԵՐԸ

(Թղթակցութիւն «Արեւելք»ի)

ՎԱՌՆԱ, 18 հոկտ.

Նախորդ թղթակցութեամբս համառօտ տեղեկութիւններ տուած էի Պուլկարիոյ ազգ. վարժարաններուն մասին. ատոնցմէ զատ կային և կան նաև կարգ մը մասնաւոր վարժարաններ Վառնայի մէջ։

1. Արծրունեան երկսեռ վարժարան, որ երկու տարուան շրջան մը բոլորելէ ետքը փակուեցաւ։

2. Աղջկանց կրթարան, որ մասամբ մը Անգլիայէն եկած նպաստներով կը մատակարարուէր։ Հիմնադիր-տնօրէնուհին ամուսնանալովը և նպաստն ալ դադրելովը, թէեւ փակուած էր, բայց հիմայ վերաբացուած է երկու ուսուցիչներու ձեռքով և այսօր մօտաւորապէս 50ի չափ աշակերտ և աշակերտուհի ունի։

3. Նոր կրթարան, երկսեռ, գիշերօթիկ, մանչերու համար, որ երկու ճիւղ կը պարունակէ. մէկը պուլկար գիմնազիոնին մինչեւ 5րդ դասարանը հասցնելու, միւսն ալ առեւտրական գիտութիւն և լեզուներ սորվեցնելու։ Ասոր հիմնադիրն է տեղիս ազգ. վարժարանի նախկին տնօրէնը, որ դադրելով ազգային վարժարանին մէջ պաշտօն վարելէ, այդ մասնաւոր դպրոցը բացաւ այս տարի և 40-50ի չափ երկսեռ աշակերտներ ունի։

4. Ամիրխանեանց կրթարան։ Ասոր ալ ծանուցումը եղաւ, բայց կ'երեւայ թէ աշակերտ չգտնելով, պատուելին ստիպուեցաւ իր 10ի չափ որբերը նորէն ժողվել արհեստի տուած տեղերէն, և անոնցմով դասարան մը կազմել։

Ասոնցմէ դուրս, հայ աշակերտներ կ'երթան նաև կաթոլիկ Ֆրէրներու վարժարանը։

Ռուսչուքի մէջ ալ մօտերս ձեռնարկած են մասնաւոր հայ վարժարան մը բանալու։

Այս մասնաւոր վարժարաններու պատմութիւնը ուսումնասիրել շատ հեշտ է։ Գաղթականութեան հետ՝ կարգ մը ուսուցիչներ և դպրոցականներ ալ եկած էին։ Պուլկարիոյ Հայերը չուզեցին կամ չգիտցան օգտուիլ անոնցմէ և կամ կարող չեղան ամէնքն ալ գոհացնել, ուստի անոնք ալ իրենց գլխուն ճարը նայելու սկսան, բան մը որ անշուշտ երկու կողմին ալ օգտակար կրնայ ըլլալ, եթէ ուղղամտութեան ճամբէն չխոտորին և իրարու ձեռքէ աշակերտ խլելու համար՝ սովորական դարձած հայի կռիւին մէջը չիյնան, և իրարու գործ չքանդեն։

Պուլկար տարրական նախակրթարանները աշակերտներուն կ'աւանդեն լոկ մայրենի լեզուն եւ գիտութեան նախատարրերը։ Մեր հոգաբարձուները կամ տնօրէնները կրնային ասոնց վրայ կաղապարել իրենցները, աւելցնելով տեղական լեզուն որ պարտաւորիչ է։ Ի՞նչ պէտք կայ մանկական թարմ միտքերը շարչրել երկու երեք լեզուներու ուսումով, և տարեվերջին պարտասած և ամէն բանի մէջ թոյլ մնացած աշակերտներ ունենալով։

Պուլկարիոյ ներկայ հայ գաղութը, իր բաժան բաժան վիճակին մէջ, անկարող է բարձրագոյն հայ կրթարան մը հաստատելու։ Պուլկար գիմնազիոնին հետ մրցելու ելլող տնօրէնները իրենց 20—50 ֆրանքնոց ուսուցիչներով իրենք զիրենք խաբելէ զատ ուրիշ բան մը չեն կրնար ընել։ Տարրական բայց կանոնաւոր վարժարան մը պահելն ալ մեծ և պատուաւոր գործ մըն է։ Աւելցուցէք ասոր վրայ, եթէ կուզէք, բարձրագոյն դասընթացք մը աւելի ոյժ տալու համար մայրենի դաստիարակութեան, և թող տուէք որ աշակերտը երթայ մտնէ գիմնազիայի գէթ երկրորդ դասարանը։

Ահա աս խելացի ճամբուն մէջ մտած է Վառնայի ազգային վարժարանը. անոր նոր ուսուցիչները տարրականին վրայ աւելցուցած են բարձրագոյն դասընթացք մը, ուրկէ վերջ աշակերտը իր ճամբան կրնայ շարունակել գիմնազիայի մէջ, առանց օտարանալու վախը ունենալու։

Պուլկարահայերը միշտ խորթ աչքով նայած են իրենց աղջիկներուն վրայ։ Այսօր ամբողջ երկրին մէջը դժուար է գտնել վարժուհի մը որ կարենայ աղջիկներուն աւանդել տարրականի ուսումները։ Իրաւ է, ատենօք քանի մը տեղեր Պոլսէն վարժուհիներ բերած են, բայց անոնք ալ քիչ ժամանակէն յարմար կամ անյարմար փեսաներ ճարելով կանուխէն դարձուցած են վարժարանները։ Ուսուցիչները կամ Ֆրէրներն են հիմակ որ անոնց պակասը կը լեցնեն։ Իսկ վարժուհին կը փնտռուի շատ անգամ լոկ ձեռագործի համար, ինչպէս հին օրերու մէջ ուսուցչին վրայ տիրացուի առաւելութիւնը կը փնտռուէր։ Սեւիլի «Կարկտուք»ը շատ պէտք կայ

հօս ալ կարդալու։ Մեր աղջիկները Թող հիւսեն ու գործեն՝ դպրոցի դասերնին լմնցնելու համար անպէտք ձեռագործներով։

Ձեռագործի մասին երբ կը խօսիմ՝ չեմ կրնար անյիշատակ թողուլ տեղս գտնուած հայ աղջկանց արուեստանոցը։ Պաղթականութեան առաջին օրերուն թէ՛ մանչերու և թէ՛ աղջիկներու համար զոր ծարաններ և արուեստանոցներ բացուեցան Անգլիացիներու կողմէ՝ կարօտ գաղթականներուն գործ հայթայթելու համար։ Անոնցմէ մէկ հատ միայն կայ հիմայ։ Համ-Սքուլի շրջանաւարտ օրիորդի մը հսկողութեան տակ 30-35 աղջիկներ, առաւօտէն մինչեւ իրիկուն, իրենց կարմաշին վրայ հակած՝ կը բանին թուղթի և կտաւի վրայ ասեղնել ու մետաքսել։ Այս հայուհիներու ճարպիկ ու ճարտար մատուըներուն արտադրութիւնները կը ղրկուին Անգլիա, Ֆրանսա, Ամերիկա և մինչեւ անգամ Ֆինլանտիա։ Օր. Տնօրէնուհին բամբին նայելով, մեծ շահ մը չեն բերեր. և անոր համար շատ քիչ բան կը մնայ աղջիկներու օրականէ։ Է՞նչ սա ալ բան մըն է վերջապէս։

ՏԵՂԱՑԻ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ Գերմանիոյ Վեհ. Կայսրն ու Կայսրուհին երկուշաբթի օրը Քրիստոսի գերեզմանը Նորակառոյց տաճարին օծման ներկայ գտնուելէ ետքը, իրենց վրանը վերադառնալով ու պահ մը հանգիստ առնելով, իրիկուան ժամը 10ին այցելեր են Ս. Յակոբեանց Վանքը ու Եկեղեցին, և տեսակցեր են Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հօր հետ։ Նոյին Վեհափառութեանց այս այցելութիւնը տեւեր է երկու ժամէ աւելի։

Երուսաղէմի մեր Ս. Պատրիարքը, ինչպէս անցեալ օր ծանուցինք, Վիլհէլմ Բ. Կայսեր ու Աւկուսթա Վիքթորիա կայսրուհւոյն Ս. Յարութեան տաճարը այցելած պահուն, միւս Պատրիարքներուն հետ դիմաւորած էր Նոյին Վեհափառութիւնները, Քրիստոսի գերեզմանը առաջնորդելու համար, և այս առթիւ ստացած էր Բռուսիական Թագ պատուանշանի առաջին աստիճանը, զոր յանձնեց Կայսեր հետեւորդներէն Պառոն ֆոն Մուլլեն։

Կայսեր ու Կայսրուհւոյն Հայոց վանքը ու եկեղեցին այցելելը պատուաբեր պարագայ մըն է և թէ՛ մեր Ս. Պատրիարքը և թէ՛ Ս. Յակոբեանց պատկառելի միաբանութիւնը Նոյին Վեհափառութեանց արժանավայել ու փառաւոր ընդունելութիւն մը կատարեր են որուն նկարագրութիւնը կը սպասենք Երուսաղէմի մեր թղթակցէն։

—Այսօր, Վեհ. Ձարին գահակալութեան տարեդարձին առթիւ, Պատրիարքական Փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ եպիսկոպոս Ճէվահիրճեան և Ս. Պատրիարք Հօր քարտուղար Տ. Գնէլ վարդապետ Ռուսիոյ դեսպանատունը գացին շնորհաւորական այցելութիւն տալու ի դիմաց Ն. Ամենապատուութեան։

—Ս. Պատրիարք Հայրը՝ իր հետ ունենալով Ս. գործակատար Տիգրան էֆ. Տէր-Ներսէսեան, երէկ այցելութիւն տուաւ Բարձր. Շէյխ-իւլ-Իսլամ էֆէնտիին և տեսակցեցաւ Հալէպի և Ուրֆայի երկու ծանօթ կալուածներու նկատմամբ, որոնց համար Վագֆի և տեղւոյն Առաջնորդարաններուն միջեւ խնդիր կայ ժամանակէ մը ի վեր։

—Թոքաթէն այս առտու առնուած նամակի մը մէջ գոհութեամբ կը կարդանք հետեւեալը.

«Տեղւոյս և Սրվազի ազգայիններէն Տեարք Արշաւիր Մ. Կամսարական, Յարութիւն Արապեան, Ռուբէն Մանճելաճեան, Տիգրան Շիրինեան, Կարապետ Հէրքեան, Մանուկ Պասմաճեան և Ղազար, որոնք գրեթէ չորս ամսէ ի վեր բանտարկուած էին, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանի արդարասէր հովանւոյն՝ հոկտ. 12ին անպարտ արձակուեցան տեղւոյս Նախաքննական պատժական ճիւղէն վճռով։»

—Կրօնական Ժողովը գումարուեցաւ երէկ Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս արքեպիսկոպոս Յովհաննէսեանի։

1. Աղթամարէն Զատոյեան Տ. Դանիէլ վարդապետ Աղթամարայ վանքին մէջ տիրող զեղծումները և անբարոյութիւնը յայտարարելով, անմիջական տնօրինութիւն կը խնդրէր, վանքին բարեկարգութիւնը պահպանելու և զեղծումները բառնալու համար։ Ժողովը այս մասին ընելիք տնօրինութիւնը յաջորդ նիստին թողուց։

2. Ռուսճուգի եկեղեցիին Տ. Կարապետ Ս. քահանայ Պօյաճեանը՝ Սիլիստրէի եկեղեցիին մէջ պաշտօնավարող Տ. Յովակիմ քահանայի նկատմամբ կատարած քննութեան տեղեկագիրը յղած և առաջարկած էր յիշեալ քահանան հեռացնել անկէ, և անոր տեղ ուրիշ մը կարգել։ Ժողովը ընդունելի դատեց Տ. Կարապետ Ս. քահանայի առաջարկութիւնը և որոշեց հեռացնել Տ. Յովակիմ քահանան Սիլիստրէի եկեղեցիէն։

3. Յարութիւն անուն սարկաւագ Կամսարական որ Կեսարիոյ առաջնորդ Տ. Տրդատ Ծ. վարդապետի հոգեւոր հսկողութեան ներքեւ կը պաշտօնավարէ, և որ քանի քանի անգամներ խնդրած էր կուսակրօն քահանայ ձեռնադրուիլ, այս անգամ իր ապրուստի անբաւականութիւնը յայտնելով խնդրած էր Ս. Դանիէլի վանքը երթալ և հոն պաշտօնավարել։ Ժողովը անյարմար դատեց այս առաջարկութեան ընդունելութիւնը և որոշեց յանձնարարել Կեսարիոյ առաջնորդին որ յիշեալ սարկաւագին ապրուստին հոգ տանի։

4. Մուշէն երկու քահանայ կը գանգատէին Ս. Կարապետի վանքին վանահայրական փոխանորդին անհոգ ու անտարբեր ընթացքին դէմ, և կը խնդրէին որ ուսեալ և արժանաւոր հովիւ մը կարգուի։ Ժողովը նկատելով որ միայն այս երկու քահանաներէն գանգատ եկած էր, կարեւորութենէ զուրկ դատեց և միւս կողմէ որոշեց անուղղակի կերպով տեղեկութիւն առնել յիշեալ վանահայր-փոխանորդին գործառնութեանց նկատմամբ։

5. Բաբերդի մէկ քանի ազգայիններուն կողմէ գանգատագիր մը հասած էր Պատրիարքարան՝ տեղւոյն առաջն. տեղապահ Տ. Յովհաննէս Վ. Տ. Յակոբեանի դէմ, որով կը յայտնէին անոր պաշտօնավարութեան բոլորովին անօգուտ ըլլալը և անոր հեռացումը կը խնդրէին։ Ժողովը որոշեց այս մասին իրմէ բացատրութիւն պահանջել։

Ժողովը անանկէ ետք զբաղեցաւ հինգ ամուսնական խնդիրներու քննութեամբ։

—Քաղաքական Ժողովը որոշած է այսուհետեւ իր նիստերը գումարել ուրբաթ օրերը փոխանակ չորեքշաբթիի, հետեւաբար այսօր նիստ չունի։

—Ստեփանեան վարժարանի խնամակալութիւնը այսօր կրկին կը գումարուի Բերայի Թաղ. Խորհրդարանը, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։

—Տ. Գաբրիէլ Ճէվահիրճեան և Տ. Ներսէս Ասլանեան նորաօծ եպիսկոպոսները երէկ ներկայացան Ս. Պատրիարք Հօր և շնորհակալութիւն յայտնեցին Ն. Սրբազնութեան հոգածութեանը համար իրենց եպիսկոպոսացման առթիւ։

—Տ. Գաբրիէլ եպիսկոպոս Ճէվահիրճեան երէկ Կրօնական Ժողովի նիստին ներկայ գտնուեցաւ և յետոյ Փոխանորդարանի մէջ ընդունեց շնորհաւորական այցելութիւններ։

—Հայ Կաթոլիկաց Պատրիարք Տ. Ազարեան Ստեփան Երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

—Թիֆլիզէն հոկտ. 14 թուականով ձերիտէի Շարգիյէի ուղղուած թղթակցութեան մը մէջ հետեւեալ նորագոյն տեղեկութիւնները կը գտնենք՝ Կովկասի հայ վարժարաններու խնդրին նկատմամբ.

«Դպրոցներու մասին Պոլսոյ թերթի մը հաղորդուած տեղեկութիւններու մէջ նշանակուած էր թէ Տփղիսի հայ վարժարաններէն մէկ քանին և Պաքուի Հայոց նախկին փառաւոր դպրոցը յատկացուած են արդէն ռուս ուսանողներու և ռուս ուսանողուհիներու։ Այս տեղեկութիւնը ճիշդ չէ։ Այստեղ (Տփղիս) մինչեւ հիմայ 6 դպրոց է միայն բացուած և այնտեղ յաճախող աշակերտներն ու աշակերտուհիները բոլորն ալ հայ են. ռուս ամենեւին չկայ. բայց եթէ մի քանի ռուս տղաք ուզենան գալ Հայոց դպրոց, չէ կրնար արգիլուիլ։ Բացուած դպրոցներու թէ՛ տեսուչ և տեսչուհիներն և թէ՛ ուսուցիչ կամ վարժուհի, մեծամասնութիւնը հայ են դարձեալ և բոլորն ալ ուսուցչական օրինաւոր վկայագիր ունին։ Իսկ Պաքուի փառաւոր դպրոցը, որ նոյնպէս բացուեցաւ 4-5 օր յառաջ, յատկացուած է ոչ թէ ռուս աշակերտներուն, այլ բոլոր ազգութիւններուն (հայ, ռուս, պարսիկ, հրեայ եւն.) որոնց մէջ հայերը մեծամասնութիւն կը կազմեն։ Բաթումի դպրոցը, որ նոյնպէս գեղեցիկ շէնք է, քաղաքային ուսումնարան է դարձած, ուր իրաւունք ունին ամէն ազգի աշակերտ յաճախելու։ Կարսի դպրոցը, որ վերջին 2 տարւոյ մէջ անշարժ կալուածներ շատ ձեռք բերեց, իբրեւ նիւթական ապահովութիւն, միեւնոյն վիճակին է ենթարկուած։ Բայց գոցուած կամ աւելի ճիշդը՝ 1895-96ին գոյութիւն ունեցած ծխական հայ դպրոցներէն, այս տարի և ոչ իսկ 50 է բացուած, այսինքն յատկապէս անոնք որոնք փոքր ի շատէ նիւթական միջոցներ ունին։ Ուսումնարաններու մասին եղած այս կարգադրութիւնը կը տարածուի նաեւ Նոր-Նախիջեւանի և Բեսարաբիայի թեմին վրայ։»

Այրի Տիկին Իսկուհի Փափազեան, ինչպէս նաեւ բոլոր ազգականք և բարեկամք իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք հաճեցան ներկայ գտնուիլ հանգուցեալ ՓԱՓԱԶԵԱՆ ՅՈՎՍԷՓ ԷՖԷՆՏԻԻ յուղարկաւորութեան և իրենց համակրական զգացմանց հաւաստիքը տուին այս տխուր առթիւ։

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹ. Տ. ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ իր բնակութիւնը փոխադրած է Միսք փողոց թիւ 13, ուր ամէն օր կէս օրէ վերջ հիւանդ կընդունի։ 161 4—15

Հրատարակուեցաւ
ՏՕՔԹ. Ն. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆԻ
Առձեռն եւ պատկերազարդ
ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ
Լիակատար աշխատասիրութիւն
Գրուածեալ եւ յանձնարարեալ
ՈՒՍՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՐԴԻՆ
Կարեւոր գործ ամէն մարդու համար
ԳԻՆ 25 ՂՐՇ.
Կը գտնուի ամէն գրավաճառաց քով։ Կեդրոնատեղին է Պէրպէրեան տպարան (Եսկի Զապթիէ Ճատտէսի թիւ 61)
Կեդրոնատեղին ղրկուած 25 ղրշ. թղթատարութեան փուլի կամ հինգ ու կէս Փր.նոց մանտաբոսքի փոխարէն, կը ստացուի թղթատարով մէկ օրինակ։ 1—6

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ. — Լոնտոնէն հոկտ. 31 թուականով կը հեռագրեն թէ Տէվընբօրթն, Բլիմութն ու Բորթսմութն անուամբ լուրերու նայելով՝ նաւարանի գործարաններուն մէջ մեծ ողևորութիւն կը տիրէ։ Պատրաստ մարտանաւերը ածուխ և ռազմական իրեղէններ կ'առնեն. Նաւազներ ալ կը ղրկուին մարտանաւերը։ Թնդանօթաձիգ զօրքերու արձակուրդ տալը դադրեցաւ։

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱ. —Հավասի մէկ զեկոյցը կ'ըսէ թէ Բարիզի հաշտութեան յանձնաժողովին մէջ ամերիկեան պատուիրակները, իրենց կառավարութեան անունով, պահանջեր են որ Փիլիփփինները բոլորովին Մ. Նահանգներուն թողուին։

—Մ. Նահանգաց նախագահ Պ. Մաք Քինլի և նախարարները, հինգշաբթի, Ֆիլատէլֆիայի մէջ ներկայ գտնուեցան խաղաղութեան յոբելեանի հանդէսներուն։ Այս առթիւ նաւային հանդէս մը տեղի ունեցաւ Տըլաւար գետին մէջ. նոյնպէս մեծ թափօր մը և զօրահանդէս մը զոր կը կազմէին մեծ մասամբ վերջին պատերազմին մասնակցող ցամաքային ու նաւային զինուորներ։ Զօրահանդէսին հրամայեց զօրավար Մայլս։

—Հանդէսներու միջոցին Ուաշինկթընէն արտաքին գործոց նախարարը պաշտօնեայ մը ղրկած ըլլալով, Պ. Մաք Քինլի գումարեց նախարարները և խորհրդակցեցաւ Բարիզի յանձնաժողովին կատարած բանակցութիւններու վիճակին և այն հրահանգներուն վրայ որոնք ամերիկեան պատուիրակներուն պիտի ղրկուին Փիլիփփեաններու խնդրին համար։

—Սպանիոյ Երեսփ. Ժողովին փոքրամասնութեան հանրապետական անդամները Պ. Սալմէրոնի նախագահութեամբ գումարուեցան, Պիայ-ի Մարգալի երեսփոխանին բանտարկութեան խնդրին համար, որ ինչպէս ծանուցինք, սանց զինուորական դրաքննութեան հրամանին թերթ մը հրատարակած էր։ Այդ գումարման մէջ բնէ որոշում չտրուեցաւ, բայց Պ. Սալմէրոն Երեսփ. Ժողովոյ ատենապետ Պ. Տէ լա Վէկա տը Արմիժոյի կարծիքը յայտնեց թէ Խորհրդարանը պէտք է գումարի, վճռելու համար երեսփոխաններու անձեռնմխելիութեան խնդիրը, որուն համար զինուորական իշխանութիւնները ձեռնհասութիւն չունին։

—Շաբաթ օրը Մատրիտի Գահլիճը նորէն հրահանգ ղրկեց Բարիզի հաշտութեան յանձնաժողովին սպանիացի պատուիրակներուն։

Պ. ՔԱՎԷՆԵԱՔ, Ֆրանսայի պատերազմական նախորդ նախարարը, կը բողոքէ Տրէյֆիւսի վերադատումին դէմ և կը պահանջէ որ ի'նք վկայաբեկ առնեն ներկայանալով խօսի։

ԺԱՆՏԱԽՏԸ ՎԻԷՆՆԱՅԻ ՄԷՋ. —Վիէննայէն առջի օրուան թուով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ նկատելով որ ժանտախտի նոր դէպք չէ պատահած, հիւանդներու ցուցակի հրատարակութիւնը դադրած է։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԸ. — Ֆրանսայի նոր նախարարապետ Պ. Շարլ Տիւբիւի 1894ին ալ նոյն պաշտօնը կը վարէր նախագահ Պ. Քարնոյի օրով։ Նոյն տարւոյ յունիս 27ին հրաժարեցաւ, բայց երեք օր ետքը նախարարութիւն մը կազմեց նոյն անձերով։ Հիմակուան արտաքին գործոց նախարար Պ. Տէլքասէ այդ թղթակցութեան գաղթային նախարար էր։

—Գերման բոլոր թերթերը բուռն լեզուով մը կը խօսին Պրիսոնի դահլիճին անկման և զօրավար Շանուանի անհոգհական հրաժարականին վրայ։ Քէօլնիշէ Զայթունկ կ'ըսէ թէ սոսկալի փոթորիկը, որ երկար ատենէ ի վեր ծանուցուած է, կըրնայ ծագիլ վայրկեանէ վայրկեան։ «Փոթորկին սեւ ու թանձր ամպերէն ելած կայծակի առաջին հարուածը, կը յարէ, զարկաւ Պրիսոնի դահլիճը։ Թէեւ Ֆրանսայի ներքին գործերը մեզի հետ վերաբերութիւն չունին, բայց մեզի համար, որ Ֆրանսայի առաջին դրացիներն ենք, աղէկ է գիտնալ թէ հոն ո՞ր կողմէն կը փչէ։ Զօրավար Շանուանի անօրինակ ընթացքէն ի վեր, քաղաքային ու զինուորական իշխանութիւններուն միջեւ կռիւը անխուսափելի է։ Այս հրաժարականը կառավարական յարձակման հաստատուն կացութիւն մը կը ցուցնէ։ Սպայակոյտը կը գտնուի հակահետաքրքրական խոսա մօտը և այս պարագային մէջ կարելի է երկիւղով հարցնել թէ այս ամէնը ինչպէս պիտի վերջանան։»

ՁԷՆԸՆԿԷՑՈՒԹԻՒՆԸ. —Վերջերս Լոնտոնի քրիստոնեայ եկեղեցիներու պատուիրակները գումարում մը ունեցան իրաւարարական դատարանի մը կազմութեան խնդրին համար, որ առաջ եկած է ընդհանուր զինաթափութեան մասին Ձարին ըրած առաջարկութենէն։ Լոնտոնի եպիսկոպոսը ասոր խօսեցաւ այդ գումարման մէջ.

«Երբեմն կը հարցնեմ ինքզինքս թէ Անգլիացիները կը յաջողի՞ն համոզելու օտար ազգերը խաղաղասիրական տրամադրութիւններու, զորս իրենց կը վերագրենք։ Ձեմ քննադատեր անոնք որոնց պաշտօնն է կարծիքներու արձագանք ըլլալ։ Հաւատարմութեամբ կը կատարեն այդ գործը։ Բայց ես կ'ուզեմ ցոյց տալ թէ ճըշմարիտ իմաստութիւնը կը կայանայ իր կարծիքները չափաւոր կերպով յայտնելուն մէջ, պատշաճ զգուշութեամբ և քաղաքավար խղճմտութեամբ։ Թո՛ղ ուրիշ և նուազ զօրաւոր ազգեր մեծաբանեն։ Մենք բաւական մեծ ու բաւական զօրաւոր ենք անոնց աւելի լաւ մթնոլորտ մը ցոյց տալու համար։ Շատ ամբարտաւան կերպով հաստատուած ազգ մըն ենք, որով յախտենապէս ցանկացող չենք փոքր չափերու։ Պէտք չունինք միշտ հոգ տանելու որ նոր ստացուածքներ արձանագրենք մեր երկրակալութեան հաշուեմատեանին մէջ։ Ընդհանուր կերպով կը խօսիմ և մասնաւոր ակնարկութիւն մը չեմ ըներ Ֆրանսայի հետ եղած վէճին վրայ որ հիմակ առաջին տեղը կը բռնէ ձեր միտքերուն մէջ։ Ասկէ աւելի չեմ խօսիր և բարձրաձայն ձեր հաւանութիւնը կը սպասեմ սա կէտին վրայ թէ մեր երկրին ժողովուրդը կորսուած պիտի չհամարի այն ժամանակը որ կը գործածուի այդ վէճը գործէ աւելի խօսքով կարգադրելու համար։» (Ծափահարութիւններ)։

—Բարիզէն երէկի թուականով կը հեռագրեն թէ ընդհանուր զինաթափութեան դեսպանախորհուրդին մէջ գլխաւորաբար սա խնդիրները նկատողութեան պիտի առնուին. Պրիւսէլի ու Ժընեւի մէջ վերջին անգամ գումարուած պատերազմի, թնդանօթի և զէնքի վերաբերող դեսպանախորհուրդներու որոշումները պիտի քննուին ու ընդարձակուին։ Ասոնցմէ պիտի առնուի ռազմային ու փոքր տրամագծով թնդանօթներ և այլն չհատաձելու։ Պատերազմի արկածներուն դէմ իբրեւ պաշտպանութիւն զանազան միջոցներ պիտի գործածուին։ Իրաւարար ատեան մը պիտի կազմուի կառավարութիւններու միջեւ ծագած և խաղաղութիւնը վրդովելու հանգամանք ունեցող դժուարութիւնները լուծելու համար։ Դեսպանախորհուրդին մէջ ուրիշ առաջարկութիւններ ալ պիտի ըլլան ընդհանուր զինաթափութիւնը ապահովելու նպատակով։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ Խորհրդարանին մէջ Վիէննայի հակասեմականները բուռն յարձակում մը ըրին նախարարապետ կոմս Թունի դէմ՝ Վիէննայի ժանտախտին նկատմամբ ըրած յայտարարութեանը համար։ Նոյնպէս յարձակեցան տոքթ. Նոթնակէլի վրայ և պահանջեցին որ միքրոպաղնական աշխատանոցները վերնան։ Կրթական նախարարը և առողջապահական պաշտօնարանին պետը, քաղաքակրթութեան դէմ դարձած ըլլալու հակառակ բողոքեցին այս պահանջումին դէմ, բայց յայտարարեցին թէ այդ աշխատանոցներուն մէջ կարգ մը բարեկարգումներ անհրաժեշտ են։

ԲԵՐԳՐԱՏՈՒՐԿԵՆ կը հեռագրեն թէ անդրկասպեան երկաթուղիները քաղաքային վարչութեան ձեռքը յանձնելու գործողութիւնը յունուար 1ին յետաձգուեր է։

ՉՕԼԱՅԻ ԴԱՏԸ. —Պ. Զօլա խարդախութեան դատ բացած էր Բրբի ժուռնալի դէմ։ Բարիզէն առջի օրուան թուականով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ հարցաքննիչ դատաւորը դատաստան տեղի չունենալու որոշում տուեր է։

ՎԻԷՆՆԱՅԷՆ կը հեռագրեն թէ պետական պայմանադրութեան յանձնաժողովին այն որոշումը որուն մէջ սահմանադրական ու ազատական Գերմանները, յառաջդիմական, ժողովրդական ու հակահրէական Գերմաններուն դէմ քուէարկեցին, ծանր երկպառակութիւն մը ձգեց գերման ընդդիմադիրներու զանազան մասերուն մէջ. նոյն իսկ ձախակողմեաններու խորհրդարանական յանձնաժողովը լուծուեցաւ։ Ասիկա ծանր հարուած մը կը համարուի գերմանական համերաշխութեան որ արդէն վնասուած է գերման կղերականներու բաժնուելէն։

ԱՆԳԼԻՈՅ մէջ հինգշաբթի օրը ծովը իջուցին Ա. կարգի զրահապատ յածանաւ մը Սբարթիաթ և Բ. կարգի յածանաւ մը Հայսինթ։ Ասոնք Կլասկովի մէջ շինուեցան։ Նաւերուն մէջ ուր որ կարելի է՝ փայտի տեղ պողպատ դրուած է, որովհետեւ Քուպայի և Մանիլայի առջեւ տեղի ունեցած նաւային ճակատամարտներու միջոցին նաւերու պատահած հրդեհները շատ աւելի մահ պատճառեցին։

ԲՐԻՍԹԻԱՆԻԱՅԷՆ կը գրեն թէ պատուազինութեան ծախքերուն համար կատարելի 20 միլիոն քուրոնի փոխառութիւնը յաջողելու վրայ է։ Պարտաթուղթերը պիտի արժեն 99½ քուրոն, հարիւրին երեք ու կէս տոկոսով։

ՀԱՊԷՇԱՍՏԱՆ. —Հռոմէն առնուած հեռագրի մը նայելով Իտալիոյ կառավարութիւնը Հապէշստանի դէպքերուն վրայ իր ներկայացուցիչէն հեռագիր ստացեր է թէ Մենելիք Ասմէս Ալուլայէն չէ հեռացած։ Ռաս Մանկաշիայի վրայ քալող զօրքերուն հրամանատարն է Ռաս Մաքոննէն։ Հռոմի կառավարութիւնը պաշտօնապէս կը յայտարարէ նաև թէ Հապէշստանի խոռական գաղթավայրը այդ դէպքերէն վախնալիք բան մը չունի։

—Մովայեն նախարար Պ. Բալումպօ մօտերս Մատտալէնա պիտի երթայ անձամբ ստուգելու թէ իրական պէտք մը կա՞յ նոր ամրութիւններ շինելու որոնց ծախքը կէս միլիոն Փր. կ'ենթադրուի։

ՇՈՒԷՏ ԵՒ ՆՈՐՎԷԿԻԱ. — Բաւական ատենէ ի վեր Շուէտի և Նորվէկիոյ միջեւ խնդիր մը կայ թէ Նորվէկիա պէ՞տք է իրեն յատուկ հիւպատոսներ ունենայ թէ ոչ։ Սթոքհոլմէն առնուած վերջին լուրի մը նայելով Շուէտի, Պետական Խորհուրդին վերջին նիստին մէջ Օսքար Թագաւորը յայտարարեր է թէ այս գործին համար նոր ձեռնարկներ ընելու հարկ չկայ, որովհետեւ ներկայ պարագաներուն մէջ երկու կառավարութիւններու միջեւ սպառողին կատարելի բանակցութիւն մը ի հարկէ անօգուտ պիտի ըլլայ։ Թագաւորին այս կարեւոր յայտարարութիւնը բուռն զգացում յառաջ բերեր է Նորվէկիոյ մէջ, ուր արմատական կուսակցութիւնը կ'ուզէ որ Նորվէկիա իրեն յատուկ հիւպատոսները ունենայ։ Ասոնց լրագիրները մինչեւ իսկ կ'ըսեն որ եթէ Շուէտի ու Նորվէկիոյ միութիւնը պահելով հանդերձ՝ այս բանը անկարելի ըլլայ, պէտք է միութենէն դուրս ձեռք բերել զայն։

ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ գաղթային Նախարարութիւնը Պաթաւիայէն հեռագիր ստացաւ թէ հոլանտական զինուորներու և Աչինցի ապստամբներու միջեւ ընդհարումները կը շարունակեն։ Վերջին լուրի մը նայելով հոկտ. 19ին ու 20ին սաստիկ ճակատամարտ մը տեղի ունեցեր է Բէտիրի մէջ, Մաթանկ Քոլի շրջակայքը։ Հոլանտացի երկու սպայ ու չորս զինուոր վիրաւորուեր են, բայց կեանքերնին վտանգի մէջ չէ։ Աչինցիները ունեցեր են 61 մեռեալ։ Հոկտ. 15ի ճակատամարտին Աչինցի երկու նշանաւոր պետեր սպանուեր են։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ 59րդ զօրագունդին պատուիրակութիւնը որ Օտեսա գացած էր ռուսական 59րդ զօրագունդին նուէր մը տանելու, Օտեսայէն մեկներ է։ Հրաժեշտի նեղան մը տրուելով երկու կողմէն ևս անդամներն բաժակաճառեր արտասաներ են։

ՍԵՐԲԻԱ. — Նախկին խնամակալ Պ. Ռիսթիչ և տեղակալը Պ. Բելիմարաց, մանաւանդ այս վերջինը, յորդորեր են ազատական կուսակցութիւնը որ թէ՛ Սքուբշինայի մէջ և թէ՛ դուրսը մաքառին վլատան Ճորճէվիչի դահլիճին դէմ. Թագաւորին կողմէ ընտրուած քանի մը ազատական երեսփոխաններ միայն տրամադիր են դահլիճը պաշտպանելու։

ԱԼՖԱՍ ԼՈՒԷՆ. — 1876—77ին Վիքթորիայի մէջ ծնած 53 երկուորեակ զեկտ. 21ին Սթրադֆորտի պատժական ատեաններէն պիտի ներկայանան, ամբաստանուած ըլլալով թէ զինուորական ծառայութենէն խոյս տուած են ուրիշ տեղ գաղթելով։ Ասոնց ստացուածքները գրաւի տակ առնուած են։

ՄԱՐՈՔ. — Ինչպէս ծանուցինք, Անգլիա դրամագլուխ ստացաւ այն պահանջումին համար զոր ըրած էր անգլիացի առեւտրական քանի մը գործակալներու բանտարկութեան խնդրին առթիւ։ Վերջին լուրի մը նայելով, հինգշաբթի օրը կարգադրութիւն մը եղած է Անգլիոյ դեսպանին և Մարոքի կառավարութեան ներկայացուցիչին միջեւ։ Դրամական հատուցումները անմիջապէս վճարուեր են։

ԹՐԱՆՍՎԱԱԼ. —Ամէն օր ընդհարումներ տեղի կ'ունենան Քեաֆիրներու և Պօէրներու յառաջապահներուն միջեւ։ Կ'ըսուի թէ զօրավար Ժուպէր, նոր զինուորներ ստանալով աւելի պիտի յարձակի Մակաթօներու ամրոցներուն վրայ։

ՃԱՊՈՆԻ կրթական նախարար Օզաքի Եու-Քիօ պիտի պարտաւորուի հրաժարիլ, որովհետեւ բանախօսութեան մը մէջ Ճապոնի վարչական դրութիւնը քննադատած էր։ Կ'ըսուի թէ այդ պատճառաւ ամբողջ դահլիճն ալ պիտի հրաժարի։

ՔԱՆԿ-ԵՈՒ-ՄԷՅ, Չինու բարենորոգումներու կուսակիցը, որուն Բէքինէն փախուստը ծանուցուեցաւ, Թոքիօ (Ճաբոն) գացեր է։

ԱԹԷՆՔԻ մէջ հելլենական Ակադեմիա մը հաստատելու խնդիր կայ։ Արդէն տեղը շինուած է վախճանեալ Պառոն Սինայի ծախքով և բաւական տարիներէ ի վեր կը սպասէ հելլէն ակադեմականներուն։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ. — Պալատի ատիճան տրուեցաւ անտառներու և հանքերու նախարարութեան օգնական Հիւսէյին Հիւսնի էֆ.ի։ Իւլայի Բ. աստիճան՝ Կայս. Պալատան ճարտարապետներէն Տ'Արանքօ էֆ.ի։ Սանիէի Բ. աստիճան՝ անտառներու և հանքերու նախարարութեան վիճակագրութեանց պաշտօնեայ Սիւրմէլեան էֆ.ի։

—Դէր-գնդապետութեան աստիճան տրուեցաւ Բերայի ոստիկանութեան բժիշկ հազարապետ Տօքթ. Լուի Թէրճիման պէյի։

—Պետական Խորհուրդին անդամ անուանեցաւ Սպահովութեան Ատեանին նախորդ տնօրէն Ֆրանքօ Ֆէթհի պէյ։

—Եզրումի նահանգին հեռագրական ու թղթատարական ընդհանուր տեսուչ անուանեցաւ Պոլսոյ նամակատան ժամանումներու տեսուչ Հաֆըզ Նաշիֆ էֆ. որուն յաջորդեց Երզրումի հեռագրական ու թղթատարական ընդհ. տեսուչ Ալի Րիզա էֆ.։

—Պէրութի նահանգին վերաքննիչ ատենի պատժական ճիւղին նախագահ անուանուեցաւ Սիլանիկի վերաքննիչ ատենի պատժական ճիւղին նախագահ Բէշատ պէյ, որուն յաջորդեց Խարբերդի վերաքննիչ ատենի նախագահ Ալի Րիզա էֆ. և ասոր ալ յաջորդեց Մանաստըրի նահանգին կեդրոնական նախնական դատարանի Հուգուգի ճիւղին նախագահ Մէսուտ էֆ.։ Էտիրնէի կեդրոնական նախնական դատարանի Հուգուգի ճիւղին նախագահ անուանուեցաւ Էնկիւրիի նախնական դատարանի Հուգուգի ճիւղին նախագահ Մուսթաֆա Նէջիպ էֆ. որուն յաջորդեց Էտիրնէի նախնական պատժական դատարանին նախագահ Մուսթաֆա Ֆէվզի էֆ. և ասոր ալ յաջորդեց Եանեայի նախնական պատժական դատարանին նախագահ Խօճէր Նուսիբ էֆ.։ Սկիւտարի նախնական դատարանին անդամ անուանուեցաւ Բերայի նախնական դատարանին օգնական անդամ Րիֆաթ էֆ. որուն յաջորդեց Թէքիրտաղի նախնական դատարանին ընդհ. դատախազի նախորդ օգնական Ճէվտէթ պէյ։

—Ա. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ յախճապակիի կայս. գործարանին տնօրէն Նազըմ փաշայի։ Բ. կարգի Մէճիտիէ՝ Կայս. Պալատան նորոգութեանց ճիւղին նկարիչ Պ. Մանիսի։ Գ. կարգի Մէճիտիէ՝ կայս. անձնական Գանձուն նախարարութեան ատաղձի մատակարար Խաբալամպօ էֆ.ի։ Դ. կարգի Օսմանիէ՝ Կայս. Պալատան ներքին կահաւորումներուն յանձնառու Պ. Բօնքասի։ Բ. կարգի Մէճիտիէ՝ Կ. Պոլսոյ պելճիքական դեսպանատան խորհրդական Պ. տը Մանի։ Գ. կարգի Մէճիտիէ՝ Հիճազի զօրաբանակին բժշկապետ գնդապետ Մէհմէտ պէյի։ Բ. կարգի Օսմանիէ՝ Կ. Պոլսոյ ռուսական դեսպանատան զինուորական կցորդ գնդապետ Բէչքօվի։ Գ. կարգի Օսմանիէ՝ Երզրումի նահանգին Մէքթուպճի Ալի Րիզա էֆ.ի և Անատոլուի երկաթուղիներու Ընկերութեան գործակատար Քիրեաքօ էֆէնտիի։

ՎԻԼՀԷԼՄ Բ.ի ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ. — Վեհ. Սուլթանը տասներկու հատ հազուագիւտ ծառի տունկեր նուիրած է Գերմանիոյ կայսեր։

—Սարանայի մէջ գերման գաղթականութեան ուղերձին պատասխանելով Վեհ. Վիլհէլմ Բ. ըսաւ թէ շատ գոհ է Վեհ. Սուլթանին և Օսմ. կառավարութեան հետ ունեցած բարեկամ յարաբերութիւններուն համար։ Արեւելքի մէջ հաստատուած գերմանները, յարեց, պէտք է աւելի ջանք ընեն իրենց հայրենիքին, այնչափ աւելի յառաջդիմութեան և օգտակարութեան տարր մը կ'ըլլան Թուրքիոյ համար։

—Նոյին Վեհափառութիւնները Եաֆայէն Րամլէ ուղեւորելէ առաջ Տաճարական (Թամփլէ) միաբանութեան պատուիրակները ներկայանալով կայսեր ու կայսրուհւոյն մատուցին Ջրաներկ պատկերներ որոնք իրենց գաղթավայրերը կը ներկայացնեն Եաֆայի, Հայֆայի և Երուսաղէմի մէջ։

—Եաֆայէն մինչեւ Երուսաղէմ Օգոստափառ հիւրերուն ամէն կողմ փառաւոր ընդունելութիւններ եղան։ Արաբները զանազան խաղեր կատարեցին զօրս հետաքրքրութեամբ դիտեց Վիլհէլմ Բ.։

—Հէրեքէի կայս. գործարանին մէջ շինուած մեծ կարպետը Պէրլինի պալատին վարի յարկի սրահին մէջ պիտի դրուի, ուր պահուած են բրուսիական անձնապահ զօրքերու դրօշները և գերմանական դրահներու նմուշները։

—Վեհ. Վիլհէլմ Բ. իրեն հետեւող նկարիչ Պ. Քնաքֆուսի յանձնեց պատրաստել Տօլմա-Պաղչէի մէջ կառուցանելի աղբիւրին նկարը ու յատակագծերը։ Վրան գմբէթ մը պիտի ունենայ և չորս կողմը մասնաւոր տեղեր ուր ջուր խմելու գաւաթները պիտի կրնան նստիլ։ Վեհ. Սուլթանը հաւանեցաւ այդ յատակագծերուն։

—Վերջին լուրի մը նայելով, Գերմանիոյ Վեհ. կայսրը ու կայսրուհին ուրբաթ օրը կէս օրէն չորս ժամ ետքը պիտի մեկնին Երուսաղէմէն։

—Պետական Խորհուրդին անդամ Քարոլիտէս էֆ. լատիներէն ոտանաւոր մը գրելով Գերմանիոյ Վեհ. կայսեր ու կայսրուհիին մատուցած էր երբ Կ. Պոլիս կը գտնուէին։ Գերման դեսպանատան խորհրդականը Քարոլիտէս էֆ.ի յանձնեց Վիլհէլմ Բ.ի մէկ նամակը որով շնորհակալութիւն կը յայտնէ գրուած ոտանաւորին համար։

—Գերմանիոյ կայսեր ու կայսրուհւոյն կերակուրները պատրաստելու համար Պերլինէն եկած խոհարարները Սուրիա ուղեւորեցան։

—Գերմանիոյ Վեհ. կայսրը Կարմիր Արծիւ պատուանշանի Բ. աստիճանը տրուաւ զինուորական վարժարաններու ընդհանուր երկրորդ վերատեսուչ Րիզա փաշայի։

ՌՈՒՍԻՈՅ Վեհ. Նիքոլա Բ. կայսեր գահակալութեան տարեդարձին առթիւ այսօր Ռուսիոյ դեսպանատան մատրան մէջ գոհաբանական աղօթքներ պիտի կարդացուին։ Ցեռոյ դեսպան Պ. Զինովիէվ դեսպանատան մէջ շնորհաւորութիւններ պիտի ընդունի։

—Երէկ, Աղեքսանդր Գ. Ձարին մահուան տարեդարձին առթիւ, Ռուսիոյ դեսպանատան մատրան մէջ հոգեհանգիստ կատարուեցաւ։ Ներկայ էին դեսպանը, դեսպանատան և հիւպատոսարանի բոլոր պաշտօնեաները և ռուս գաղթականութեան երեւելիները։

ՍԵՆԱԼԸ ՉԷՇՄԷԻ գերման տաճարին մէջ, առջի օրը Երուսաղէմի բողոքական եկեղեցիին օծման առթիւ, գոհաբանական աղօթքներ կարդացուեցան ու բարեմաղթութիւններ եղան Գերմանիոյ կայսեր ու կայսրուհւոյն համար։ Ներկայ էին դեսպանատան գործակատարը, բոլոր պաշտօնատարները և գերման գաղթականութեան երեւելիները։ Առջի օրը երբ Երուսաղէմի մէջ բողոքական եկեղեցիին օծումը կը կատարուէր, Այնալը Չէշմէի տաճարին զանգակը անընդհատ հնչեց։

ՅՈՒՆԱՑ պատրիարքական փոխանորդը առջի օրը Պարսից դեսպանատունը գնաց և Շահին ծննդեան տարեդարձին առթիւ շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ։

ՊԷՅՕՂԼՈՒԻ ԹԷՐԲԻՆ հրկիզելներուն նըպաստամատոյց յանձնաժողովը, նախագահութեամբ Ռուսիոյ դեսպանին, թէեւ երկուշաբթի պիտի գումարուէր, յետաձգուեցաւ եւ յայտնի չէ թէ երբ տեղի պիտի ունենայ։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ ՓՈԹՈՐԻԿԸ.—Թուրք լրագիրներու այս օրուան թիւին մէջ Պաշտօնական սա Ձեկոյցը հրատարակուած է.

«Սէլանիկի մաքսային տեսուչը թէեւ հեռագրած էր թէ վերջերս Սէլանիկի մէջ պատահած փոթորիկին ու տեղացած կարկուտին հետեւանքով մաքսատան մէջ երկու հարիւր ոսկինոց ապրանք թրջած ու վնասուած են, սակայն քանի մը օրէ ի վեր լրագիրներուն մէջ չափազանցուած հրատարակութիւններ կը տեսնուին, մանաւանդ Իգտամ լրագիրը բաւ է թէ մաքսատան մթերանոցները ողողուելով հազարաւոր ոսկի արժող վաճառականի ապրանքներ բնաջինջ եղած են և թէ եղած ընդհանուր վնասը 300,000 ոսկիի կը հանի, որուն 200,000 ոսկին մաքսատան մէջ գտնուած ապրանքներուն կը վերաբերի։ Բայց, ինչպէս վերը ծանուցուեցաւ, մաքսային վերատեսչութիւնը պաշտօնագրով մը ծանուցած է թէ եղած վնասը երկու հարիւր ոսկիի չափ է։ Ուստի այս պարագան կ'ուղղուի ու կը հերքուի։»

ԵԱՆԵԱՅԷՆ ԲՐԷՎԷԶԱ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ.—Եւրոպական թերթ մը կ'ըսէ թէ Բ. Դուռը ձեռնհաս պաշտօնարանէն տեղեկագիր մը ուզեր է երկաթուղի մը շինելու Բրէմէթիի կամ Եանեայի և Բրէվէզայի միջեւ, որուն մէկ ճիւղը մինչեւ Ավլոնիա պիտի երթայ։ Այդ նոր գիծին ամբողջ երկայնութիւնը պիտի ըլլայ 370 քիլոմէթր և շինութեան ծախքը 32 միլիոն փր.։ Վեհ. Սուլթանը նկատողութեան առնելով երկաթուղիի այդ գիծին կարեւորութիւնը, հրամայեց որ շինութիւնները փութով սկսին։

ԳՈՍՈՎԱՅԻ ՆԱՀԱՆԳԸ.—Կայս. թիկնապահ Սաատէտտին փաշա և Սաարգ ու Սիւրէեա պէյերը որոնք անցեալները Գոսովա գացած էին քննութիւններ կատարելու համար, իրենց պաշտօնը աւարտած ըլլալով, երէկ մայրաքաղաքս դարձան։

ԹՈՒՐՔԵՒՀԵԼԼԷՆ հիւպատոսական պայմանագրութեան յանձնաժողովը աւարտած է օսմ. պատուիրակներուն պատրաստած ծրագիրը։ Հելլէն պատուիրակ Պ. Սթէֆանոս և դեսպանատան Ա. Թարգման Պ. Նաում հարկ եղած հրահանգը ստացած ըլլալով այսօր վաղը մայրաքաղաքս կու գան։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.—Ամերիկայի և Ռումանիոյ դեսպանները երէկ Բ. Դուռը գացին, բայց արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշա բացակայ ըլլալով, այցետոմսերնին ձգեցին ու մեկնեցան։

ՄԵԾ-ԵՊԱՐՔՈՍԸ ու նախարարները երկուշաբթի կէս օրէն ետքը Կայս. Պալատ գացին և հոն գումարուեցան։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ.—Վերջերս Ռուսիայէն Թուրքիա գաղթած յիսուն խոյամ ընտանիք բնակութիւն հաստատած ըլլալով, ձեռնհաս պաշտօնարանը գրեց Բեդերսպուրկի օսմ. դեսպանատան՝ իրողութիւնը հաղորդել ռուս կառավարութեան։

—Երէկ Ռումէլիցի 30 խոյամ գաղթական Պրուսա ղրկուեցան բնակութիւն հաստատելու համար։

—Պաթումէն 27 խոյամ գաղթական երէկ մայրաքաղաքս եկան։

ՍՈՖԻԱՅԻ օսմ. գոմիսէրութեան մօտ առեւտրական գործակատար կարգուեցաւ Մաքսիմ էֆ.։

—Ռուսճուքի օսմ. առեւտրական գործակատարութեան քարտուղար անուանուեցաւ Քիօսթէնճէի ընդհանուր հիւպատոսարանին քարտուղար Քեմալ էֆ.։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ հելլէն հիւպատոսարանին Բ. Թարգման պիտի կարգուի Սէլանիկի հիւպատոսարանին Բ. Թարգման Պ. Եորկի Լակոտաքիս։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ մէջ, ուր բաւական ատենէ ի վեր գեղեցիկ օդ մը կար, երէկ առտու յանկարծ յորդահոս անձրեւ ու կարկուտ տեղացեր է կէս ժամու չափ։ Կարկուտներու հատը 65--70 դրամ կը կշռէր։ Հունձքերուն վնասած ըլլալու է։

ԱՏԱՆԱՅԻ նահանգին Հուգուգի դատարանին նախագահ Էսատ պէյ մայրաքաղաքս եկաւ։

ԵՂՆՈՒՆԱԴԱՏ առեանը երէկ դատեց Ահմէտ, Էարիս և Էյուպ անուն անձերը որոնք Քիւչիւկ Ջէքմէճէի Բինթօսօր գիւղին մօտերը աւազակութիւն կ'ընէին։ Ահմէտ ու Էարիս դատապարտուեցան եօթնական և Էյուպ երեք տարուան տաժանակիր աշխատութեան, ինչպէս նաեւ իրենց կողոպտածները տէրերուն վերադարձնելու։

ԷՆԿԻՒՐԻԻ մէջ հաստատուած տիպարարտին, փարախին ու հովիւներու վարժարանին շինութիւնները աւարտած ըլլալով, բացումը մօտերս պիտի կատարուի։ Պրուսայի երկրագործական ու հանրօգուտ շինութեանց խորհրդականը հեռագրաւ հրաման ստացաւ Էնկիւրի երթալով բացման հանդէսին ներկայ գտնուելու։

ՄԱԼԻԷՆ արտօնութիւն տուաւ Էրզրումի Տէֆթէրտար Ձէրիտ պէյի և Պասրայի Տէֆթէրտար Րիզա էֆ.ի որ Կ. Պոլիս գան։

ՄԱՆՍՈՒՐԷԻ կողմէ Իտալիայէն գնուած Նարգ շոգենաւը վեց հազար ոսկիի ծախու առնուեցաւ։ Ժամը 14 մղոն արագութիւն ունի։ Նարգ Սիւէզի և Պասրայի միջեւ երթեւեկելու յատկացուած ըլլալով քանի մը օրէն նոյն կողմերը պիտի ուղեւորի։

—Մախսուսէն Տարտանէլի նաւաճիգ շոգենաւերու ընկերութենէն ալ երկու շոգենաւ պիտի գնէ։ Այս շոգենաւերը հիմա կը քննուին Թէրսանէի մէջ։

ՍԱՄԱՍԻԱՅԷՆ կը գրեն թէ աւազակապետ Լազ Տուրսունի ընկերներէն Տէլի Շաքիր օղլու Մուսթաֆա ձերբակալուեր է։ Խուզարկութիւնները կը շարունակուին Լազ Տուրսունն ալ ձերբակալելու համար։

ԹԷՔԻՐՏԱՂԷՆ կը գրեն թէ տեղւոյն պատժական ատեանը անցեալ հինգշաբթի դատեր է Մուսթաֆա ու Ալի անուն անձերը որոնք քանի մը ամիս առաջ Թէքիրտաղի մէջ Հաճի Նէնէ անուն կնոջ տունը մտնելով գոհարեղէններ ու դրամներ գողցած և կինն ալ սպաննելով դիակը տան ջրհորը նետած էին։ Մուսթաֆա ու Ալի մահուան դատապարտուեցան։

—Թէքիրտաղի մէջ ու շրջակայքը վերջերս բարեբեր անձրեւներ տեղացեր են։

ՆԵՐՈՒՄ.—Ալի Պազօղլու Փարա Մէհմէտ անուն մարդ մը որ մարդասպանութեան համար տասնըհինգ տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուած ըլլալով Եոզղատի բանտը կը գտնուէր, հիւանդագին վիճակին պատճառաւ ներման արժանացաւ։

ՍՊԱՆԴԱՆՈՑ.—Պէլճիքացի դրամատէրներու խումբ մը մենաշնորհ խնդրեց Կ. Պոլսոյ մէջ սպանդանոց մը կառուցանելու, յիսուն տարուան մենաշնորհով։ Սպանդանոցը պիտի շինուի քաղաքէն դուրս ծովեզերեայ տեղ մը։

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպանատան Նիմֆ պահականաւին տեղ թէեւ Մելիքան պիտի գար, սակայն յետաձգուեցաւ։ Նիմֆ մինչեւ մարտ Կ. Պոլիս պիտի մնայ։

«ՕՍՄԱՆԻՇԷ ԲՈՍԹ» գերման լրագիրը որ երբեմն Կ. Պոլիս կը հրատարակուէր և յետոյ Վիէննա փոխադրուած էր, նորէն մայրաքաղաքիս մէջ պիտի հրատարակուի եղեր։ Այդ մասին դրամատէրներու խումբ մը կազմուած է։ Թերթին տնօրէնը Կ. Պոլիս պիտի գայ, հարկ եղած արտօնութիւնը ստանալու։ (Սէրվէթ)

ԾՈՎՈՒ ՎՐԱՅ.—Երէկի մշուշին ատեն ծովային զանազան արկածներ պատահեցան։ Հալէբոն անուն շոգենաւը, որ Պանտըրմայէն կու գար ուղեւորով և ապրանքով, Պանտըրմայի մօտերը խրեր է։ Անկէ շոգենաւեր ղրկուեցան ազատելու համար։

—Ֆուգոլօ Մանիօ գործակատարութեան պատկանող և արմտիք բեռցած անգլիական շոգենաւ մը երէկ առտու խրեցաւ Շիլէի մօտերը։ Նաւաճիգ շոգենաւեր ղրկուեցան ազատելու համար։ Նոյնպէս երէկ խրեցան Սթուրթոն անգլիական շոգենաւը Այաթէֆանոսի առջեւ և Ալբիոն շոգենաւը՝ Քալիքրաթիայի առջեւ։ Աւստրիական շոգենաւ մըն ալ Գարապուռունի մօտերը, Սեւ ծովու բերանը։ Ասոնց համար ալ նաւաճիգ շոգենաւեր ղրկուեցան։

—Երէկ իրիկուն Մարսիլիա ուղեւորելու համար քարափէն բաժնուող Մեսաժըրիի Տուրօ շոգենաւը փոքր նաւի մը զարկաւ, որ բաւական վնասուեցաւ և ընկղմելու մօտ էր, երբ Մեսաժըրիի շոգենաւակը օգնութեան փութալով ցամաքին մօտ տարաւ զայն.

—Մախսուսէի Շահին շոգենաւը, որ երէկ առտու Հէյտըրփաշայէն ժամ 2ին մեկնած էր, մշուշին պատճառաւ չորսուկէս ժամ ծովուն վրայ մնալով ժամ 6½ին միայն կամուրջ կրցաւ հասնիլ։

ԱԶԳ. ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏԷԶԻ ՎԱՐԺՈՒԹԵԱՆ

Շերամաբուծական քննութիւններ

Թողեալ Հասութից Ընդհ. Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ թէ Պրուսայի Շերամաբուծական Վարժարանին աշակերտները իրենց երկամեայ դասընթացքը աւարտած ըլլալով, քննիչ մասնախումբին առջեւ ուսումնաւարտի քննութիւնը անցուցած են։

Այս քննութեան հետեւանօք 28 աշակերտներ վկայագիր ստացած են։ Առաջին երկուքը՝ Պրուսացի Մարանկոզզատէ Նագուպ էֆ. և Վոտինացի (Սէլանիկ) Մէհմէտ էֆ. զատէ Ահմէտ էֆ. Շերամաբուծական Վարժարանին կանոնագրին տրամադրութեանց համաձայն խրախուսիչ մանրադիտակ մը ստացան իբր մրցանակ։

Աւասիկ վկայագիր ստացող աշակերտաց անունները.

(Թիւ վկայագրի 256') Մարանկոզզատէ Նագուպ էֆ. Պրուսացի, 22 տարեկան, Ա. կարգ։ (257) Մէհմէտ էֆ. զատէ Ահմէտ էֆ. Վոտինացի (Սէլանիկ) 22 տ. Բ. կ։ (258) Էվլիազատէ Հաֆըզ Ալի էֆ. Պրուսացի, 28 տ. Գ. կ։ (259) Ասլանեան Մկրտիչ էֆ. Ջէնկիլերցի, 18 տ. Գ. կ։ (260) Ցովհաննէսեան Տիգրան էֆ. Ջէնկիլերցի, 20 տ. Գ. կ։ (261) Քալօղլու Լէոնիտ էֆ. Սիլի-Բոնիա, 23 տ. Գ. կ։ (262) Վափօբուլոս Թովմաս էֆ. Կէրկէլիցի (Սէլանիկ), 22 տ. Դ. կ։ (263) Քարախանեան Գուրգէն էֆ. Պրուսացի, 20 տ. Դ. կ։ (264) Հաֆըզ Իսմայիլ Մէհմէտ Ալի էֆ., Պրուսացի, 22 տ. Ե. կ. (265) Այվազեան Երուանդ էֆ. Կէյվէ-Գուրապէլէնցի, 21 տ. Ե. կ։ (266) Թոսպատեան Օննիկ էֆ. Էնկիւրիցի, 19 տ. Ե. կ։ (267) Բարատօբուլոս Բէնիամին Թիրիլիացի (Մուտանիա), 25 տ. Զ. կ։ (268) Սեմերճեան Միրիճան էֆ. Սէօլէօզ, 20 տ. Զ. կ։ (269) Իպրիքճի Եանի էֆ. Սուֆլիցի (Էտիրնէ) 25 տ. Զ. կ։ (270) Աւագեան Սարգիս էֆ. Քիրմաստցի, 21 տ. Զ. կ։ (271) Նիքօլաօղլու Տիմիդրի, Սաֆրանքեօյցի (Եալովա) 24 տ. Է. կ։ (272) Պարսամեան Սէրովբէ էֆ., Պրուսացի, 32 տ. Ը. կ։ (273) Հաճի Արթինեան Խաչիկ էֆ. Ճէտիտ Գարիէցի (Գարամուսալ) 26 տ. Ը. կ։ (274) Օրհնեալ Պօղոս էֆ. Պրուսացի, 22 տ. Թ. կ։ (275) Մրչիկեան Միրիճան Քիրմաստցի, 21 տ. Թ. կ։ (276) Համամճեան Մինաս, Պոլսեցի, 34 տ. Ժ. կ։ (277) Սարանօղլու Բէթրաքի, Եոզկատցի, Ժ. կ։ (278) Տաղիստանլըզատէ Սըլիֆ էֆ. Պրուսացի, 24 տ. Ժ. կ. (279) Մարգրաւանլեան Ստեփան Պրուսացի, 22 տ. ԺԱ. կ։ (280) Գալըպքեան Միսակ էֆ. Պրուսացի, 20 տ. ԺԱ. կ։ (281) Մանավօղլու Իլիա, Սուֆլիցի (Էտիրնէ) 23 տ. ԺԱ. կ։ (282) Գարագօսոի Սթրաքի, Գարադժա (Միհալըճ), 28 տ. ԺԱ. կ։ (283) Խանձեան Միքայէլ էֆ. Պրուսա, 27 տ. ԺԲ. կ։

Այսպէս Շերամաբուծական Վարժարանէն վկայագիր ստացող աշակերտներուն թիւը հասաւ 283ի։

Յաջորդ շրջանին համար վարժարանին բացման թուականը յառաջիկային նոր ազդով մը պիտի ծանուցուի։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

17/29 Հոկտ. 98

ԹՂԹԱԲԵՐ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Բարիզի թերթերէն 30 Հոկտ.

ՖԱՇՈՏԱՅԻ ԽՆԴԻՐԸ.—Հավասի կողմէ հրատարակուած զեկոյց մը կը ծանուցանէ թէ Մարշան բնաւ հրաման չէ ստացեր Ֆաշոտայէն Գահիրէ երթալու և թէ ինք իրեն ճամբայ ելեր է։ Թան Մարշանի մեկնումին առթիւ զանազան ենթադրութիւններ կ'ընէ յիշելով Պ. Տէլքասէի կողմէ Մարշանի ղրկուած հեռագիրը որ անոր աստիճանի բարձրացումը ծանուցանելով կը յանձնարարէր որ տեղեկագիրը սպայի մը միջոցաւ ղրկէ։ Պարաթիէի Բարիզ տարած տեղեկագրերուն մէջ Մարշան ծանուցած է թէ մտադիր է Նեղոսն ի վար իջնել, ֆրանսական կառավարութեան հետ ուղղակի յարաբերութեան մտնելու համար։ Կ'երեւայ թէ, կը յարէ Թան, Ֆաշոտայէ մէջ պատահած դէպք մը պարտաւորած ըլլայ Մարշանը գործադրելու այդ մտադրութիւնը զոր յայտնած էր սեպտ.ի վերջերը, և կամ կարծած է թէ Ֆաշոտայի դուրս աւելի օգտակար կրնայ ըլլալ։ Վերջապէս Թան սա եզրակացութեան կը յանգի. Մարշան Ֆաշոտայէն հեռացած է իր անձնական նախաձեռնութեամբը. հրամանատարութիւնը յանձնած է հարիւրապետ Ժէրմէնի որուն հետ կը գտնուին 2 սպայ, 2 ենթասպայ և 150 Սէնէկալցի արձակազէն, ամէն պաշարներով ու պիտոյքներով. վերջապէս Մարշան շաբաթ օրը Խարթումէն ճամբայ ելած է Գահիրէ երթալու համար։

Թայմզ, Մարշանի մեկնումին վրայ խօսելով, կ'ըսէ թէ անոր հեռացումը կացութիւնը չի փոխեր, վասն զի նոյն իսկ եթէ մարդ մը միայն մնայ Նեղոսի Վերին Հովտին մէջ ֆրանսական համազգեստով և պաշտօնապէս պարզելով ֆրանսական դրօշը, կացութիւնը անփոփոխ պիտի նկատուի։ Միւս կողմէ Թայմզ Մարշանի մեկնելուն մէջ նշան մը կը տեսնէ թէ ֆրանսական կառավարութիւնը մտադիր չէ պնդելու Ֆաշոտայի գրաւման վրայ։ Եթէ այսպէս է, կը յարէ անգլ. թերթը, կրնանք սկսիլ Նեղոսի Վերին Հովտին և Քոնկոյի սահմաններուն գծման բանակցութիւններուն։

—Սըր Էտուարտ Կրի, ուրբաթ օրը նորէն խօսելով Եորքի մէջ, ըսաւ թէ Ֆաշոտայի խնդրին համար հաշտարար կարգադրութիւն մը յուսալի կը գտնէ և յարեց. «Անգլիա վերջին տարիներու մէջ ձեռքէն եկածը ըրաւ կռիւի տեղի չտալու համար։ Ֆրանսա միայն պէտք է նկատողութեան առնէ թէ խնդիրը սկզբունքի և իրաւունքի վրայ է։ Եթէ Ֆրանսա կ'ուզէ այս դժուարին կացութենէն դուրս ելլել, ուրիշ բան չունի ընելիք եթէ ոչ համակերպիլ Պ. Հանոթոյի պարզած սկզբունքներուն, և այն ատեն լուծումը դիւրին պիտի ըլլայ։»

—Ֆրանսացի երեսփոխան Պ. Պրինէ ծանուցց արտաքին գործոց նախարարին թէ Երեսփ. Ժողովին մէջ հարցապնդում պիտի ընէ Ֆաշոտայի խնդրին վրայ։

—Պէռլինէն կը հեռագրեն թէ քաղաքական շրջանակները մտահոգ չեն երեւար Ֆաշոտայի խնդրին ապագայ ընդարձակման վրայ։ «Եթէ Ֆրանսա, կ'ըսեն, հաւանի Ֆաշոտայէն հեռանալու, արդարութիւնը և նոր կախուերէ խօսք տալու բաղձանքը պիտի հասկցնեն Անգլիոյ թէ անհրաժեշտ է գծել երկու երկիրներու շահերու շրջանակին սահմանները, այնպէս մը որ Քոնկոյի Ֆրանսական ստացուածքները ազատ ելք մը ունենան Նեղոսի վրայ։»

ՔԻՉՆԷՐ ՓԱՇԱ Տուվր հասնելու միջոցին ստացաւ Վիքթորիա թագուհիէն ինքնագիր մէկ նամակը, որով Սէրտարին բարի գալուստ կը մաղթէր մայր հայրենիք ժամանելուն առթիւ որ, իրմով կը պարծենայ։

—Քիչնէր փաշայի տիտղոսը պիտի ըլլայ Լորտ Քիչնէր Խարթումի և Ասբալի։

ԼՈՆՏՈՆԷՆ ուղղուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Նախարարաց Խորհուրդը իր վերջին նիստին մէջ միաձայնութեամբ տուեր է Ֆաշոտայի խնդրին համար իր որոշումը։ Նախարարները ամբողջութեամբ ներկայ գտնուեր են։ Գիտուեր է թէ նախարարները Ֆօրին Օֆիսէն դուրս ելլելու ատեն զուարթօրէն կը խօսակցէին իրարու հետ։ Տրուած որոշումը վերջնական կը նկատուի և երկրորդ նիստ մը տեղի պիտի չունենայ, որովհետեւ Պ. Պալֆուր և ուրիշ նախարարներ մեկներ են Լոնտոնէն։ Անգլիական թերթերը կ'ըսեն թէ նախարարներու որոշումը աւելի պիտի մթագնէ քաղաքական հորիզոնը և թէ հիմակ ա'լ խնդիր չի կրնար ըլլալ վիճում ընելու կամ գոհացում մը տալու Ֆրանսայի։

ԲԵԴԵՐՍԲՈՒՐԿԷՆ կը հեռագրեն Քէօլնիշէ Ցայթունկի թէ Ռուսիա պիտի օգնէ Ֆրանսայի եթէ հաստատուի որ սա առաջադրած է հեռանալ Ֆաշոտայէն, պայմանաւ որ ճանչցուի թէ Ֆրանսա Վերին Նեղոսի ուրիշ կէտերուն մէջ սեփականութիւններ ունի ինչպէս նաեւ Պահր-էլ-Գազալի նահանգին այն մասը որ հիմա Ֆրանսայի ձեռքը կը գտնուի։

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.—Անցեալ ուրբաթ իրիկուն հրատարակուեցաւ անգլեչինական այն պայմանագրութիւնը որով Ուէյ-Հայ-Ուէյ Անգլիոյ վարձու կը տրուի և Անգլիոյ ձեռքը պիտի մնայ, որչափ ատեն որ Բորթ-Արթուր Ռուսիոյ ձեռքը գտնուի։ Չինու մարտանաւերը ու առեւտրական նաւերը ազատ մուտք պիտի ունենան Ուէյ-Հայ Ուէյի ջուրերուն մէջ։

—Քանկ-Սուի (Բէքինի հիւսիսային կողմը) չինական զօրքերը եւրոպական գաղթականներէն զատ չինական կառավարութեան ալ անհանգստութիւն կը պատճառեն, որովհետեւ բացարձակապէս կը յայտարարեն թէ օտարականները պիտի վանեն։ Թէեւ Բէքինի դեսպանները անոնց հեռացումը պահանջեցին, սակայն այդ զինուորները դեռ երկաթուղիի գիծին շուրջը կը գտնուին։ Դեսպանները նորէն դիմում ըրին ցոյց տալով այդ զօրքերու ներկայութենէն ծագելիք վտանգները։ Վերջին լուրի մը նայելով, Չինու կառավարութիւնը որոշեր է զանոնք վերցնել այդ տեղէն։ Բէչիլիի ծովածոցին եզերքներուն վրայ զինուորներ կը համախմբուին երկաթուղիի գիծը պաշտպանելու։ Հան-Քուի փոխարքայ Չէնկ-Չիթոնկ Բէքին կանչուեր է։

ՄԱՏՐԻՏԷՆ կը հեռագրեն թէ զինուորական ակումբին խնդրանօք Մատրիտի զինուորական կառավարիչը գադրեցուցեր է Կեսեռ զաւեշտաթերթը որուն հրատարակած մէկ ծաղրանկարը անարգական նկատուած էր զինուորական սպաներուն կողմէ։

—Նախարարներու Խորհրդին մէջ Պ. Սակաստա յայտարարեր է թէ Բարիզի Հաշտութեան յանձնաժողովին սպանիական ու ամերիկեան պատուիրակներուն միջեւ գոյացած մասնակի համաձայնութիւնը գոհացուցիչ է։ Պաշտօնատար մը ուրբաթ օրը Բարիզ ուղեւորեր է պաշտօնագիրներ տանելով Սպանիացի պատուիրակներուն։

—Մատրիտի դատական Գերագոյն Ատեանը սկսած է զբաղիլ խորհրդարանական անբռնաբարելութեան խնդրով, որ ծագած է երկու երեսփոխաններու բանտարկուելէն։

ՎԱՇԷ ՈՃՐԱԳՈՐԾԸ.—Կը յիշուի թէ Վաշէ անուն 30 տարեկան մարդ մը Ֆրանսայի մէջ զանազան ոճիրներ գործած էր քանի մը գործաւորուհիներ և հովիւներ սպաննելով։ Վագրի պէս կը յարձակէր զոհերուն վրայ, կը խեղդէր կամ կը դաշունէր և յետոյ խեղճերուն մարմինը կը յօշոտէր։ Վաշէ հարցաքննիչ դատարանին առջեւ տասներեք ոճիր խոստովանած է։ Վաշէ իր ոճիրները սկսած է 1894 ապրիլ 19ին և ձերբակալուած է 1897 օգս. 4ին, երբ դաշտի մը մէջ կին մը բռնաբարելու կ'աշխատէր։ Գիւղի երդուեալները, որոնք այս դատով կը զբաղէին, մահուան դատապարտեցին Վաշէն։ Նախագահը երբ վճիռը արձակելով հարցուց Վաշէի թէ ըսելիք մը ունի՞, դատապարտեալը պատասխանեց. «Վա՛յ գլխ դատապարտողներուն» և երբ ոստիկան-զինուորները զինք բանտ կը տանէին, Վաշէ պոռաց «ցտեսութիւն»։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԲԱՐԻԶ, 1 Նոյեմ.—Թօքիոյէն կը հեռագրեն թէ դատական նոր նախարարի մը անուանման առթիւ ծագած անհամաձայնութեան հետեւանքով, Ճարոնի նախարարութիւնը պարտաւորուեր է հրաժարելու։

—Անգլիոյ կառավարութիւնը պահանջեր է որ լրագիրները պատերազմական պատրաստութիւններու վրայ զգուշութեամբ խօսին, որպէս զի Անգլիոյ մրցակից տէրութիւնները տեղեկութիւն չառնեն տեսնուած պատրաստութիւններուն վրայ։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 1 Նոյեմ.— Ֆրանսայի նոր նախարարութիւնը այսօր գումարուեցաւ Պ. Շարլ Տիւբիւիի նախագահութեամբ։ Օրուան խնդիրներու վրայ կարճ դատողութեան մը ետքը, նախարարները համաձայնեցան՝ ներքին ու արտաքին քաղաքականութեան նկատմամբ իրենց հետեւելիք ընթացքին վրայ։ Պատրաստեցին նախարարական յայտարարութիւնը որ ուրբաթ օրը պիտի կարդացուի Ծերակոյտին և Երեսփ. Ժողովին մէջ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Թէեւ լրագիրները հրաւիրուած են հրատարակութիւն չընել նաւարաններու մէջ տեսնուած պատրաստութիւններուն վրայ, սակայն կ'ըսուի թէ Անգլիոյ Ծովային Նախարարութիւնը՝ տրամադրելի բոլոր մարտանաւերը փութով պատրաստ վիճակի մէջ դնել կուտայ և նաւաղներու թիւը կ'աւելցնէ։

ԲԱՐԻԶ.— Արտաքին գործոց պաշտօնատունը ոև է տեղեկութիւն չի հաղորդեր Մարշանի Ֆաշոտայէն մեկնելու և Պարաթիէի ստացած հրահանգներուն վրայ։

ԲԵԴԵՐՍԲՈՒՐԿ.—Լրագիրները կ'ըսեն թէ Հայաստանէն առնուած լուրերու նայելով, Անգլիա է Բաս Մանկաչիան գրդոցը, որ վերջերս ալ տեսակցեր է շրջակայ անգլ. ստացուածքներուն կառավարչին հետ։ Ռուս լրագիրները կ'ըսեն թէ Ռուսիա անտարբեր չի կրնար մնալ Հաբէշստանի մէջ պատահելիք դէպքերուն համար, որովհետեւ Ռուսերը բարոյական ու կրօնական պարտականութիւններ ունին Հաբէշներուն հանդէպ։

ՎԵՐՋԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 1 Նոյեմ.— Նոր նախարարները վաղը Պ. Ֆէլիքս Ֆօռի պիտի ներկայանան։

—Նոր դահլիճը հաւանեցաւ Պ. Տէլքասէի ընթացքին, Ֆաշոտայի խնդրին մէջ։ Տրէյֆիւսի գործին համար նոր նախարարութիւնը որոշեց համակերպիլ Վճռաբեկ Ատենին որոշման։

ՎԻԷՆՆԱ.—Ֆրանց Եօզէֆ կայսրը այցելութիւն տուաւ Ցունաստանի արքայական ընտանիքին, որոնց հետ սիրալիր կերպով տեսակցեցաւ։ Ցունաստանի թագաւորը ու իշխանները իրենց այցետոմսերը ձգեցին Հօֆպուրկի պալատը։ Արքայական ընտանիքը ճամբան շարունակեց դէպ ի Աթէնք։

ՑԵԹԻՆԻԷ.— Սեւ Լերան կառավարութիւնը Ռուսիոյ պատուիրակին միջոցաւ պիտի ներկայացուի ծայրայեղներու դէմ գումարելի դեսպանախորհուրդին մէջ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	24	08½
Ամէնէն բարձր գին	»	24	17
Ամէնէն վար գին	»	24	07
Ռումէլիի Երկթ. զոգ.	Ֆր.	107	12
Ամէնէն բարձր գին	»	107	62
Ամէնէն վար գին	»	107	12

ԲԱՑՈՒՄ 21 Հոկտ.

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Գ.	Ք. Կ.	24	10½
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	107	25
Օսմանիյէ		396	25
Ռէժի		257	–
Օսմ. Պանքա		13	–
Քռէտի Ժէնէրալ Օթթմ.		9	12
Երկրագործական Պանքա		7	30
Ըսս. Օթ. Շանժ է Վալէօր	Ա. Ո.	3	23
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	05
Թրամուէյ բաժնեթ.		755	–
» ժուիսանս		269	–
» պարտաթ.	Ֆր.	496	–
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	304	–
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	467	–

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ ութ օրուան	Օ. Ո.	2	30
» մէկ ամսուան	»	–	–
Ռում. Երկթ. ութ օրուան	»	–	–
» » մէկ ամսուան	»	–	–

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	13
Անգլիական ոսկի	»	109	37
Բոլ Էմբէրիալ	»	80	20
Քրիմից	»	51	10
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	38
Մէթալիք	»	97	20
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	54

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	15
» » » չէք	»	110	15
Բարիզ » »	Ֆր.	23	10
» » » չէք	»	22	96
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	56
Վիէննա չէք	Ֆիոր	10	91

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 31 Հոկտ.

Օսմ. Քոնս. Սեռի Ա.	Ա. Ո.	66	–
» » » Բ.	»	46	75
» » » Գ.	»	25	90
» » » Դ.) բաց.	»	21	87
) զոց.	»	22	–
Փոխառութիւն Գասապա	»	83	50
Օսմ. 3½ %	»	79	
Օսմ Կայս Պանքա	»	11	62
Կոնիի երկաթուղի	»	10	50
Եգիպտական Միացեալ	»	103	–
Անգլ. Քոնսոլիտէ		109	43
Հելլենական 5 %	»	38	–
Մոնոբոլ հելլենական 4 %	»	42	50
Ռանթ » 4 %	»	30	50
Թուրք. փոխառ. 6 % 1888	»	93	
» Նոր » 6 % 1892	»	95	–
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	550
Դրամազեղչ	»	4	–

ԲԱՐԻԶ, 31 Հոկտ.

Օսմ. Քոնս. Սեռի Դ.) բաց.	Ղրշ	22	20
) զոց.	»	22	25
» » » Բ.	»	47	15
» » » Գ.	»	25	95
Օսմանիէ	»	396	50
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր	107	50
Օսմ. Ռէժի	»	257	–
Օսմ. Կայս Պանքա	»	542	–
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	101	70
Քռէտի Լիոնէ	»	845	–
Պանք տը Բարի	»	–	–
Սուէզի բաժնեթուղթ	»		
Իտալական Ռանթ	»	91	75
Սպանիական արտաքին	»	42	02
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	350
Դրամազեղչ	»	03	–

ՊԷՐԼԻՆ, 31 Հոկտ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	97	–
Ռումէլիի երկաթուղի	»	111	55
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	97	20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամիս	»	20	[illegible]

ՎԻԷՆՆԱ, 31 Հոկտ.

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիոր.	47	62
» Լոնտոնի վրայ	»	120	70
Ռումէլիի երկաթուղի	»	57	20
Օսմ. Ռէժի	»	126	60

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ
ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ՉԱՓԻ ՎՐԱՅ
Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ Ռ. ՄՂՔԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
Կ. Պոլիս, Սուլթան համամ Թօփալեան խան
Ա. յարկ Թիւ 18, 20, 22, 24 վաճառատուները.

Մթերանոցիս մէջ եղանակին յարմար ամէն տեսակ նորաձեւութեամբ պատրաստուած հագուստներ և վերարկուներ կը գտնուին, ամառ, տօկուն, յաւ ու ճաշակաւոր, որոնք Եւրոպայի մէջ պատրաստուած հագուստներէն աւելի նուրբ և ազնիւ ըլլալով ուրիշ վաճառատուներէ 20 առ % պակաս և գոհացուցիչ են։

Կը խնդրուի արգոյ հասարակութենէն որ հաճին մեր վաճառատունը այցելել և ստուգել որ Պոլսոյ և Ղալաթիոյ տուներուն հետ մրցելու վիճակին մէջ է։

Կանանց համար չուխեղէններ ալ կը գտնուին։ Կիրակի օրերը բաց է։

23 ԳԻՆ ՈՐՈՇ 53—150

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

21 Հոկտ. 1898

Կ. ՊՈԼԻՍ.— Ծանրաչափ 765.
Ջերմաչափ 14.
Օդը ամպամած։
Կէս օր.— Ժամը 7.—։

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ

Ջերմաչափ	Զրոյէն վար	Զրոյէն վեր
Տրապիզոն	—	15
Սէլանիկ	—	16
Իզմիր	—	12
Հալէպ	—	—
Էնկիւրի	—	—
Պրուսա	—	15
Արճանկէլ	—	0
Պեդրսպուրկ	—	7
Մոսկուա	—	3
Բարիզ	—	—
Վիեննա	—	8
Օտեսա	—	13
Սոֆիա	—	2
Աթէնք	—	17

Սեւ ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ.— Հանդարտ։

LE BIOGENE DE
H. ROSALT

ԿԵՆՍԱՏՈՒ ԴԵՂ
Հ. ՌՕԶԱԼԹԻ

Կլիսէրօֆօսֆաթներու, քօլայի, զօգայի, քինայի, բէբթօնի բաղադրութիւն մ'է այս, չորքարահամ հատիկներու ձեւով պատրաստուած։

Մտաւոր և մարմնաւոր հոգնութեանց ենթակայ և կամ այդ տեսակ հոգնութիւններէ սպառած անձանց համար անհրաժեշտ դեղ մըն է այս։

Կը գտնուի ամէն ծանօթ դեղարանաց մէջ։ 61 13—26

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԱՍՈՒԵՂԷՆԻ
Անգլեֆրանսական գործարանատէրերու ընկերութեան
Թ. 21, Ղալաթիա, Վօյվօտա փողոց. Թ. 21
(ֆրանսական Նամակատան դէմը)

Անգլեֆրանսական գործարանատէրերու Ընկերութիւնը, դիւրութիւն տալու համար հասարակութեան՝ գնելու իր անգլիական ու ֆրանսական ապրանքները, վաճառական մարքայով, կը ծանուցանէ թէ ստացած է իր
ՄԹԵՐ ՆՈՑԻՆ ՄԷՋ
մեծաքանակ ասուեղէն
ազնուագոյն տեսակէ ու վերջին նորաձեւութեամբ։
Հասարակութիւնը կը հրաւիրուի այցելել
ՍՈՒ ԵՂԷՆԻ ՄԵԾ ՄԹԵՐՆՈՑԸ
Անգլեֆրանսական գործարանատէրերու ընկերութեան, իր գնումները կատարելէ առաջ։

ՏՕՔԹԷՕՐ Ս. ԱՐԱՊԵԱՆ

Բարիզի բժշկական համալսարանէն վկայեալ Տօքթ. Ս. Արապեան, այս անգամ Ռուսիայէն վերադարձած և իր բնակութիւնը հաստատած է Լանկա, Թուլումպա փողոց, ուր ամէն օր մինչեւ կէսօր հիւանդ կ'ընդունի։ Ուրբաթ օրեր ձրիաբար։

Գշ. Եշ. Շբ. օրեր կէս օրէ վերջը, Կէտիկ-Փաշա Լեւոն էֆ. Կիւմիւշեանի դեղարանը կը գտնուի։ 148 11—25

ՍԿՈՒՏԱՐ ՄՕՏԻՒ ՔԱՆ ՕՇԱՐԱԿ 1888
Եըլտըզ, Կ. Պոլիս, 13 դեկտ.
Պարոնայք Սկոթ եւ Պոուն,
Կը ցաւիմ որ պաշտօնական դիրքովս կարող եմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներուն փորձերուն եւ այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մօրիւ ձկան իւղն իր այս վիճակին մէջ դիւրաւ խմուելով եւ մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անտի ուշակած է, մասնաւորապէս այդ յաջող պատաստութեան մէջ։ ՏՐ. Ս. Պ. ՄԱՎՐՈՅԷՆԻ ՓԱՇԱ
[illegible]

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՐ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսաճա միւպայեա օլունաճագ բուղէնը գէյթին գարարը գալթիւի Թըշրինը էվվէլին եւկիրմի ալթընճը բազար վըթէսի կիւնիւ վէրիլէճէկինտէն, Թալիպ օլանլարըն Խազինէի միւշարիլէյհայա կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 20 Թըշրինը էվվէլ 314
1—3

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷՅԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսաի Շահանէճէ միւպայեա օլունաճագ Գարտիֆ վէ Նիւգասըթէլ մատէն քէօմիւրլէրինին միւնագասասըյլա պաշլանըլաըղընտան, իթաեա Թալիպ օլանլարըն խազինէի միւշարիլէյհաեա կէլմէլէրի իլան օլունուր։

2—3

Ֆի 19 Թըշրինի էվվէլ 314

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1,000,000

ՖԻՆԻՔՍ

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութիւն մէ՛ որոյ բաժնետէրքը Անգլիոյ ամենահարուստ և համրաւաւոր դրամատէրք են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։ Դրամագլուխը և պահեստի գումարը կը հասնի 4,000,000 անգլիական ոսկի։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մէկ գլխաւոր ապացոյցն է 20,000,000 Անգլիական ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասներուն համար։

ESTABLISHED 1782

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի կալուածք, կարասիք և ապրանք յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և մեծ դիւրութեամբ ստորագրելոց, որ ունին լիագոյն ինքնաշխատութեան կարգադրել անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները։

Հ. ՍՈՒԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ.Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս խան, գետնայարկ թիւ 1

ՏԻՒՔԱՌԻ ԳԻՆԻՆ ՈՒ ՕՇԱՐԱԿԸ
ԼԱՔԹՕ-ՖՈՍՖԱՏ ՏԸ ՇՕՑՈՎ
VIN et SIROP de DUSART

Տիւգառի գինիին ու օշարակին մէջ գտնուած լաքթօ-ֆոսֆատ մը չոն ամենէն ազդեցիկ վերանորոգիչն է։

Ոսկրաթեւք տղոց ոսկորները կը չփակէ. ու կը զօրացնէ. ուժ կուտայ թոյլ և տկարներուն։

Ցլի կիները այս գինին ու օշարակը խմելով չեն յոգնիր ու չեն փափկիր և աւելի կորովի տղաք կը ծնին։

Լաքթօ-ֆոսֆատը ստնտուներուն կաթը կը շատցնէ և տղաքը կը պաշտպանէ ընդդէմ աճման հիւանդութեանց։ Իր ազդեցութեամբ, ակռաները շուտ կը բուսնին։ Բարիզ, Վիվիէն փողոց։　A.

ԳԼԽԱՑԱՒԵՐ
ԿՈՒԱՐԱՆԱ
GUARANA
ԿՐԻՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.
ԴԵՂԱԳՈՐԾ Ի ՓԱՐԻԶ

Այս բուսային ու բնական փոշին մէկ ծրարիկը քիչ մը շաքարոտ ջրի մէջ հալեցնելով, կը բաւէ ջնջելու համար գլխացաւերը կամ ամենէն բուռն ջղացաւերը, առանց վնասակար ազդեցութեան ստամոքսին վրայ։

Կեդրոն. ի Փարիզ, Վիվիէն փողոց, Թիւ 8 և դեղարանները　A.

COMP[illegible] RUS[illegible]

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շարժուան երթեւեկութիւնք

Դշ. 20/1 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դշ. 21/2 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ (հաղորդակցութեամբ Աղեքսանդրիա, Բորտ-Սայիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Քիոս)։
Եշ. 22/3 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Եշ. 27/3 Ինէպոլու, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Պաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 23/4 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի- 562

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրբուլի և Աէբ-Էնէյն միջեւ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքդորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Առմէնիան	10500	Էճիբշիըն	3500
Քէսդրիան	10500	Աըրժօըն	3000
Լանգասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլոմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անատոլուգիան	2500
Պոսդոնիան	8000	Ալզաշիըն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինճօ	900
Վալօնիան	3700	Օրօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը գրել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Մէհմէտ Ալի փաշա խան, թիւ 1
Ղալաթիա

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Տ[րք] Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ–ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
([illegible])

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենաատարիկ ցաւած ակռաներն անգամ կը լեցնեն. [illegible] պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր, և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, [illegible]։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ [illegible] միջոցաւ, առանց ցաւ [illegible]։

Ց.Գ. Ամերկ. [illegible] կիրակի օրերն ալ, ([illegible]) ինչպէս նաեւ ամեն օր, ([illegible]) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին։

Գաստրիկցիք կրնան դիմել իրենց բնակարանն, Թիւ 1 [illegible]։

LONDON & LANCASHIRE FIRE

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ
ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
ՀԻՄՆԵԱԼ 1862ԻՆ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ
ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ [illegible]
Հէտեէլ Խան, Թիւ 2—3, [illegible] փողոց, Ղալաթիա
Առաջնակարգ Ընկերութիւն մ'է աս, իր առատաձեռնութեամբ, ճշգապահութեամբ և պատուաւորութեամբ հռչակաւոր։
[illegible] ԹԷՈՏՈՐ ՍԹԷՖԱՆՈՒ

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Իսկիւտարէն Կատըգիւղ		Կատըգիւղէն Իսկիւտար	
— —	6 50 Պէշիկ.	— —	7 40 Պշկ.
— —	7 55 Պէշիկ.	— —	8 20
1 — Պէշիք.	8 50	— —	9 —
30	9 35	— —	9 40
2 —	9 45 Ֆէրպ.	1 50	10 15 Պգկ.
2 30	10 15 Պէշիկ.	2 25	10 30 Ֆէրպ.
3 —	10 35 Պգ.Պպ.	3 —	10 40 Պգկ.
3 30	11 — Պգկ.	3 —	11
3 45 Ֆէրպ.	11 — Ֆէրպ.	3 35 Պապ.	11 25 Պգկ.
4	11 20	4 10	11 30 Ֆէրպ.
4 30	12 —	4 30 Ֆէրպօթ	11 50
4 50		4 50	12 15
5 15 Ֆէրպ.		5 40 Պէշիկ.	
5 25		5 45 Ֆէրպօթ	
5 50 Պէշիք.		6 15 Պշկ.	
6 15 Պէշիք.		7 — Պգկ.	

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսկիւտարէն Կատըգիւղ		Կատըգիւղէն Իսկիւտար	
— —	6 20 Պէպ.	— —	7 5 Պշբ.
— —	6 50 Պշբթ.	— —	7 40 Պշբ.
1 —	8 — Պշբթ.	1 —	8 20
1 30	8 45	1 35	9 —
2 —	9 30	2 20	9 40
2 45	9 45 Ֆէրպ.	2 35 Վոսփ	10 15
3 30	10 15	3 5 Պապ	10 30 Ֆէրպ.
3 45 Ֆէրպ.	10 35	3 30	10 45
4 15	11 — Ֆէրպ.	4 — Ֆէրպօթ	11 20
4 45	11 10	4 45	11 30 Ֆէրպ.
5 15 Ֆէրպ.	11 45	5 30	11 45
5 25	12 —	5 30 Ֆէրպօթ	12 15
5 45 Պէշիկ.		6 15 Պէպէք	

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

3 — Հարէմէն Սալաճագ բացի Կիր.է)
4 — » » բացի ուր.է
10 40 » » բացի ուր. կիր. օրերէ)
11 25 » » ուր. կիր. ժ. 10.45ին
2 30 Կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ բացի կիր.է
2 30 » » » բացի Ուր.է,
10 10 » » անոր Սալաճագ բացի ուր. կիր. օրերէ
11 10 » » » Սալաճագ (կիրակի եւ ուրբաթ օրերը ժամ 10.30ին)

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ
ԵՒ
ԳԱՂԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐՈՒ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 45 Իսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
5 15 Իսկիւտարէն Սիրքէճի
8 45 Իսկիւտարէն Սիրքէճի
11 — Իսկիւտարէն Սիրքէճի
4 30 Սիրքէճիէն Իսկիւտար
5 45 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իսկիւտար
11 30 Սիրքէճիէն Գպթ. Իսկիւտար

Ծան.—Օդը մրգապատ եղած ատեն շոգենաւները իրենց [illegible]

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ & [illegible]
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
Մարսիլիայի և [illegible]
[illegible]

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաւ ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ [illegible]
Նաւուղիչքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ
575　Թոփհանէ, քարափին վրայ

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրբուլ, Գլասկոյ, Մէքչէսթր[illegible] և Սեւ Ծովու միջեւ բանող շոգենաւ[illegible]

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	
Ռամսէս	3000	Թիպս	2500
Ղնպիս	3000	Նէքթիս	2400
Թէպայըը	3000	Օսայրիս	2250
Քեանոբուս	3000	Մէլֆա	2250
Ճարոս	3000	Աֆինըս	2000
Մէմֆիս	3000	Կասըըն	1500
Թերհօթէս	2500	Հիպէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ռիւթթըլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
563　[illegible]

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՆԻԽ
[illegible]
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ [illegible]

Դրամագլուխ	ֆռանք	14 500 000
Պահեստի դրամ	»	26 504 000
Տարեկան հասոյթ	»	58 937 000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱՐԷՆ [illegible] կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագիններով։　572

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Աշնանիտիս խան. 20 21 22

EMULSION SCOTT

ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին Նշանը

աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղն է
ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ
ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար։

Ամենէն ախորժահամ ձկան իւղն է «Իբոֆոսֆիթ տը շօ է տը սուտ» ի հետ խառնուած։ Տղայք հաճոյքով կ'ուզեն ճաշակել զայն։ Բնաւ ուրիշ դեղ մը ասոր չափ ազդեցիկ չէ, բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՑԸ (Թոքախտ),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԻՒՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՔՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակալութիւնք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱԻՐԼ

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ
ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
[illegible] ԳՈՒՄԱՐ
906.000.000 ՖՐԱՆՔ

[illegible]
[illegible] 16, [illegible] 1, 3,
[illegible] չէնքին մէջ
1845ին [illegible]
[illegible] Միլ— 123,000000
1895ի [illegible]

Ապահովագրեալներու վճարուած	87,000000
Հասոյթ	196,000000
Նոր ապահովագրութիւնք	881,000000

1896 յունուար 1

Աւանդք եւ անշարժ կալ. յ'Եւրոպա	40,00000
Քաւելեալ դրամագլուխ	124,00000
Արդի ապահովագրութիւնք Միլ—	141,00000

[illegible]
Շահաբաժիններու բարդմամբ և ապահովագիրներու վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու.
Պայմանագրութեան նոր եղանակ
[illegible] Առաջին տարւոյն լրանալուն պէս
ԱՌԱՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան.
Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ ասլով ընկերութենէն փոխառութիւններու որոց գումարը չափակցուած է ապահովագրին մէջ։
Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ [illegible]
188　Ժ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Վոյվոտա [illegible] խան, Ղալաթիա

ԳԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
Որք [illegible] Լիվէրբուլ և [illegible] միջեւ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Պօթնիա	4581
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Աւրանիա	7268	Ալզաս	2398
Քամբանիա	5587	Սարակոսա	2168
Սէֆալոնիա	5517	Քարիֆա	2246
Կալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Պիթիա	4557	Թրինիտատ	1899
Ալէբբօ	2143	Մորոքքօ	1855
Քէտար	1876	Քամբանիա	12950
Նէբրուբբկ	1614	Լուքանիա	12950
Գասպոնիա	4845		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Ալիբաշխանա խան, Թիւ 401
Ղալաթիա　571

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գոմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	1862
Ալէրթօ	3607	Գոնկօ	2908	Կրօտոնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սարֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գորսօ	895	Հիբօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ցիբիօ	1735
Արիօսդօ	2377	Տիտօ	4811	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սթէրօ	1200
Պօրօտինօ	1261	Տուրօ	2383	Հօրատիօ	3600	Մոնդեպելլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրաքօ	1713	Հումպէր	596	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրիւնօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօբիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտաճօ	5540	Օթիօ	4100	Թոլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրբիտօ	487
Գալիբսօ	1337	Էշադօ	1481	Քլէսօ	1058	Օրլանտօ	1535	Ուբալինօ	2428
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասբօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնօ	1700	Բօլօ	540	Վօլօ	1289
Զիրակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէրանդօ	2272	Րինա[illegible]	1663	Եէտօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	[illegible]	1613	Զէնօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնցօ	3191	Րօմէօ	1789		

Տոպրօ շոգենաւը, նաւապետ Բէյն, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած է։
Մէքսթօ շոգենաւը, նաւապետ Պոյդ, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն մեկնած է ամսոյս 10ին և 24ին հոս կ'սպասուի։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ
Թիւ 17—18, Պիւյիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

Արտօնատէր　ԶԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (70)

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻՆ ՏՂԱՆ

Ա.

ԵՐԿՈՒ ՄԱՐԴՈՐՍՈՒՀԻՆԵՐԸ

—Օ՛, բրաւ, ժամն ութին մօտեցեր է. ո՛րչափ շուտ կ'անցնի ժամանակը հին բարեկամի մը հետ. բայց պէտք է որ բաժնուիմ քեզմէ. ժամը տասնին Փարիզ պիտի գտնուիմ։

—Ձեմ արգիլեր ձեզ։

—Ես հաւանաբար շաբթու մէջ նորէն կուգամ քեզ տեսնելու։

—Երբ որ կ'ուզես։

—Օ՛հ, երդում ըրեր ես որ այսօր զուարթ չըլլաս, ըսաւ Պլէօօ ոտքի վրայ ելնելով։ Ինչպէս միշտ, դարձեալ կ'ապսպրեմ քեզի որ աչքդ չորս բանաս, միշտ զգոյշ պէտք է կենաս։ Մարդ մի՛ մտցըներ հոս. ես միշտ կը կասկածիմ հետաքրքիր մարդոցմէն։

—Լաւ, ես գիտեմ ընելիքս։

Պլէօօ փեղոյրը դրաւ, գաւազանն առաւ և դուրս ելաւ։ Կարկաս ընկերացաւ անոր մինչեւ դուրսի փոքրիկ դուռը, որ միշտ գոց էր և բանալին ալ վրան կը պահէր։

Դուրս ելնելուն պէս՝ Պլէօօ երկու ցանկերու մէջտեղէն անցնող նեղ ճամբան բռնեց կայարանն երթալու համար։

Կարկաս դուռը կղպեց. և երկու սողնակները քշեց, մռմռալով միշտ Պլէօօի դէմ. յետոյ, ծխափողը լցնելով վառեց և գնաց չորանակին տակը դրուած գեղջուկ աթոռի մը վրայ նստաւ։

7

ՆՈՐ ՏԵՍԱԿ ՈՐՍՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ամէն իրիկուն, պառկելէ առաջ, չորանակին տակի աթոռին վրայ նստած՝ Բիէռ Կարկաս իր հին սեւցած ծխափողը կը քաշէր այն մեծ հաճոյքով զոր ծխախոտի սիրահարները միայն կրնան հասկընալ։

Նոր նստեր էր, ոտներն երկնցուցած, որպէս զի կարենայ ծուխին համն ախորժով ճաշակել, յանկարծ գլխուն վրայէն ծառի ոստերու ճարճատում մ'և խուլէն տերեւներու խարշափ մը լսեց. աչքը վերցուց, ծառին նայեցաւ, բայց բան մը չտեսաւ։

—Կատու մը կամ գիշերային թռչուն մ'ըլլալու է, որ ճնճղուկ մը կ'որսայ, ըսաւ ինքնիրեն։

Եւ հանդարտ սրտով շարունակեց ծխելը։

Յանկարծ խուլ պատին վրայ մարդ մը անկուեցաւ։

Կարկաս հազիւ աչքը վերցուց որ տեսնէր, գլխուն վրայէն բան մ'իջաւ և իր վրայ փաթթուեցաւ։

Ցանց մ'էր որուն մէջ կը բռնուէր ինչպէս ձուկն ուռկանի մէջ։

Մեկէն ցատկեց ոտքի վրայ ելաւ վայրի գազանի մը պէս մռնչելով, և առաջ ցատկել ուզեց. բայց ցանցին ծալքերը ոտներուն փաթթուելով գլորեցաւ ինկաւ երեսի վրայ՝ սոսկալի հայհոյութիւններով։

Նոյն վայրկենին երկու մարդ վար նետուեցան ծառին վրայէն, և Կարկասի վրայ ինկան՝ իբրեւ երկու վագր իրենց որսին վրայ։

Ցանցը նետող մարդն ալ, որ Բիսթաշ էր, նմանապէս վար իջեր էր։

Այդ երեքը, հակառակ Կարկասի ճիգերուն՝ որպէս զի հարուածէր զանոնք, յաջողեցան ցանցին մէջ պատատել զայն և ոտներն ու ձեռները գործածելու անկարող վիճակի մէջ դրին։ Ցետոյ ուսերէն սկսեալ մինչեւ ոտքին կոճերն ամրապէս կապեցին նոր չուաններով։

Բիսթաշ և ընկերներն այս ամէնը կ'ընէին լուռ մնջիկ. միայն Կարկաս լռութիւնը կը խանգարէր խուլ մռնչիւններով և խայտառ գոչիւններով, զորս կոկորդէն կ'արձակէր՝ անզօր կատաղութեամբ գալարուելով։

—Ո՛հ, վատե՛ր, ո՛հ, շունե՛ր, կ'ըսէր ակռաները կրճտելով. ուղղապէս դէմս ելնելու չհամարձակելով, երեքը մէկէն այսպէս դաւով վրաս ինկան։ Ծա՛նծ էք դուք աւազակնե՛ր…։ Եթէ զիս սպաննել կ'ուզէք, ինչ հարկ կայ զիս այսպէս չուաններով փաթթելու. զարկէ՛ք մեռցուցէ՛ք։ Եթէ չէք ուզեր մեռցնել, ի՞նչ կ'ուզէք ուրեմն ինձմէ։ Բայց խօսեցէ՛ք, պատասխան տուէ՛ք, թշուառականնե՛ր, գողե՛ր, աւազակնե՛ր։

Միւսները կը թողուին որ ուզածն ըսէր, կատաղութենէն փրփրէր, իրենք լռութեամբ գործերնին կ'ըրաւէին։ Երբ ապահով եղան որ Կարկաս բացարձակապէս անկարող էր շարժում մ'ընելու, երկուքը զայն վերցուցին, տանէն ներս տարին. երրորդն ալ գնաց ճաշասրահէն լամպարը բերաւ զանոնք լուսաւորելու։

Առաջին սենեակն ուր մտան, ճրշդիւ Կարկասի ննջարանն էր. Երկու մարդիկը զայն անկողնին վրայ նետեցին, և դուրս ելան։ Բիսթաշ, աւելի զգուշութեան համար դուռը վրայէն կղպեց։

Կարկաս մռնչիւններ կ'արձակէր։

—Հիմա ուզածին չափ կրնայ մռնչել կամ պոռալ, ըսաւ Բիսթաշ ճաշասրահը մտնելով իր մարդոց հետ, անտարակոյս եմ որ դուրսէն բնաւ լըսող չըլլար։

Հիմա մենք ալ մեր գործին նայինք։

Եւ սկսան նախ գետնայարկն աչքէ անցընել. յետոյ առաջին յարկն ելան, որ միակ յարկն էր, և ապա ձեղնայարկը։ Ամէն դռները բացին, բայց խնկլին ներկայութիւնը իմացընող բան մը չտեսան։

Ճաշասրահէն, Կարկասի ննջարանէն և առաջին յարկին մէջ սենեակէ մը զատ, ուր անկողին մը կը տեսնուէր մերձ ընդ մերձ պառկողի մը համար, ուրիշ ոչ մէկ սենեակ կար կահաւորուած։ Ամէն կողմ աղտոտ և փոշիով ծածկուած գետիններ, ճեղքուած ձեղունններ, պատերէն վար քուրջերու պէս կախուած պատառատուն սրահներ, և ամէն անկիւններու մէջ զզուելի զարդեր՝ մամուկներու ճարտարութեան արդիւնք։

Բիսթաշ դժգոհիլ սկսաւ։

Արդեօք թաչունը հանեցի՞ն բոյնէն, կը մրմռար ակռաներուն մէջէն. հաւանական չէ թուիր։ Բայց ո՞ւր դրած են զայն։

Կ'զգար սրտատանջութեամբ թէ ժամանակը կ'անցնէր. մարքիզուհին կ'սպասէր գետին եզերքը, և կը դողար որ ձեռնարկը պարապ կ'ելնէր և երկու հազար ֆրանքը կը փախցընէր։

Կը մնար ստորերկրեայ մառաններն ու նկուղներն աչքէ անցընել. բայց Բիսթաշ որչափ և գեղեցիկ մարդ մ'էր, չէր ուզեր հաւատալ որ դժբաղդ կինը սեւ, խոնաւ, պաղ և անօդ նկուղի մը մէջ դրած կ'ըլլային։ Բայց վերջապէս ամէն ծակուծուկ նայիլ փնտռել պէտք էր։

Գետնայարկի նրբանցին ծայրը քարէ սանդուղ մը գտան, խղունջի ձեւով, որ գետնին տակը կ'իջնէր։ Քանի մը նկուղներու մէջ մտան. մէկուն մէջ ոտքերո՛ւն գատարկ շիշերու կոյտի մը հանդիպելով գլորեցան. ուրիշի մը մէջ պղնձի ձուլեր դիզուած գտան, հաւանաբար վաճառականէ մը գողցուած և Պլէօօէն մոռցուած։

(Շարունակելի)